

Partizansko slavlje v Metliki in Dolenjskih Toplicah

GLAVNI UREDNIK
FRANCE SUŠTERŠIČ
ODGOVORNI UREDNIK
ČRTOMIR SINKOVEC

Leto VI
ŠT. 36
10. IX. 1968

GLASILO ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NOV SLOVENIJE

V soboto, 31. avgusta, je bilo vreme deževno, zato pa je bila nedelja, 1. septembra, taka, kakršne bi si želeli za vse proslave. Tega dne so se zbrali v Metliki nekdanji borci 15. SNOUB in oficirske šole glavnega štaba, poleg tega pa tudi številni drugi, ki so se kdaj bojevali v Beli krajini, med drugim tudi iz 13. proletarske brigade.

Se nikoli ni bilo v Metliki toliko ljudi kot zdaj. Vse mestece je bilo zastavljeno z avtomobili, od vsepovsod so se kadili ognji, na katerih so pekli pražiče in janjce, gostilne so delale s polno paro, poleg tega pa so imeli prostovoljni natakariji in natakarije v številnih stojnicah ves dan polne roke dela.

Mesto je posebno po asfaltiranju novomeške ceste z naglimi koraki krenilo naprej. Ne samo glede industrije, ampak predvsem v turističnem pomenu. Tiste Metlike, znane po živinskih sejnih, blatnih ulicah, bornih trgovinah, še slabših gostilnah, ni več. Nastala je nova Metlika, kjer se bohotijo moderni stanovanjski bloki, lepe trgovine in gostilne.

Ce so morda meščani in okoličani še pred nekaj leti z nezaupanjem gledali na skromne začetke turizma, se mi zdi, da so ravno po tolikem obisku odpadli zadnji pomisleki. Zamisel o partizanskem turizmu, o vsakoletnem belokranjskem shodu partizanov, je v Metliki dobila svojo dokončno domovinsko pravico.

Bela krajina nima ne toplic, ne jezer in ne podzemskih jam, ima pa bogato zgodovino, mir, domačnost. Zadnje so posebno občutili partizani, ki zato lahko postanejo pobudniki obiska Bele krajine. Kaže, da so postali že zdaj in da tisti, ki so jim verjeli, niso razočarani.

Seveda pa mora v sedanosti vsaka reč imeti svojo gospodarsko podlago. Bela krajina kot pretežno kmečki predel lahko proizvaja veliko več tržnih viškov hrane in zakaj jih ne bi prodali kar doma?

Zdi se mi, da so že zdaj šli

po tej poti. V prospektu, ki so ga dobili udeleženci proslave, so zapisane tudi enotne cene živin in pišč na proslavi. Niso visoke, zato so najbrž veliko prodali. Morda trgovina in gostinstvo niso imeli velikega dobička, najbrž so pokrili samo svoje stroške, zato pa je proizvajalec prodal svoje blago in to je za zdaj dovolj.

V Dolenjskih Toplicah so se zbrali nekdanji pripadniki »Levstikovske brigade«. Razumljivo je, da je bilo njihovo zborovanje veliko bolj skromno kot tisto v Metliki, saj je bilo istega dne in nedaleč proč.

Srečanje v Toplicah lahko prištejemo malim, toda zato toliko bolj prisrčnim rednim, vsakoletnim brigadnim praznikom. Po petindvajsetih letih, kolikor je preteklo od ustanovitve te brigade, se ljudje raje snidejo v manjšem kraju, kjer se ne izgube med množico tako kot na veliki proslavi s tisoči udeležencev.

Lani se je ta brigada sestala v Ribnici. To pomeni, da se kraj, kjer se njeni borci sestajajo, menja. Tako se srečanja lahko udeležujejo tudi tisti, ki težko za dlje časa zapustijo dom, kot na primer kmetje, starejši, bolni in matere z otroki.

NOVA GORICA JE PRIPRAVLJENA

Nova Gorica se načrtno in prizadevno pripravlja na svoj veliki dan, na praznik vsega primorskega ljudstva in na praznik vse Slovenije. Podjetja kar tekmujejo med seboj, katero bo prispevalo več, da bi bilo mesto pravočasno in kar najlepše urejeno

Podjetji Elektro Gorica in Soške elektrarne sta prispevali 37 milijonov G-din za novo razsvetljavo novogoriške magistrale (Kidričeva ulica). Razsvetljava je že postavljena in že razsvetljuje ulico. Cestno podjetje ureja in asfaltira ulice ter skrbi za urejen dostop številnih motoriziranih obiskovalcev Nove Gorice. Del Erjavčeve ulice je preplečen z novo asfaltno oblogo, Kidričeva ulica je postala prava mestna aleja. Cestišče je

obnovljeno in pločniki ob straneh so na novo asfaltirani. Turistično cesto na Kekec, ki tako lepo dominira nad Novo Gorico, prav te dni asfaltirajo. Komunala ureja parkirišča, da sprito sto in sto vozil ne bo v Novi Gorici zadreže zastran parkiranja. Gostinska in trgovska podjetja se po svoje pripravljajo na ta veliki dan. Urejšajo in lepšajo lokale, pripravljajo zaloge.

Vzhodno od upravne stavbe občinske skupščine raste taborni prostor enot IX. korpusa, prekmorskih enot in enot italijanskih partizanov. Pred upravno stavbo občine pa gradijo dva velika odra. Prvi večji bo pripravljen za sprejem več kot 800 posebej vabljenih gostov. Tu bodo zbrani zastopniki vseh slovenskih občinskih skupščin, komandanti in politični komisarji vseh slovenskih partizanskih odredov, brigad, divizij, gbeh korpusov ter Glavnega štaba. Tu bodo tudi zastopniki občin iz dežele Furlanije — Julijska krajina in zastopstvo ANPI iz Rima ter iz občin sosednje dežele. Na tej tribuni bo tudi politično in upravno vodstvo naše republike ter zastopstva vseh republik naše države, kakor tudi številni predstavniki zveznih organov in ustanov. Ob tem velikem odru bo nekoliko manjši, na katerem bo zbranih 500 pevcev iz vse Primorske. Skupne vaje za nastop so že opravili v Sežani. Veličasten bo trenutek in nepozabno doživetje, ko bo tako močan in edinstven pevski zbor zapel partizanske pesmi!

Po osrednji prireditvi, ki bo od 11. do 13. ure, bo partizanski tabor sprejel udeležence — borce, gostinski lokali in številne stojnice po Novi Gorici pa vse druge goste. Prijateljska, tovariška in borčevska srečanja bodo preplavila vso Novo Gorico. To naše lepo in najmlajše mesto bo kot eno samo veliko razstavišče, kjer si bodo ljudje ogledali zelenice, cvetlične gre-

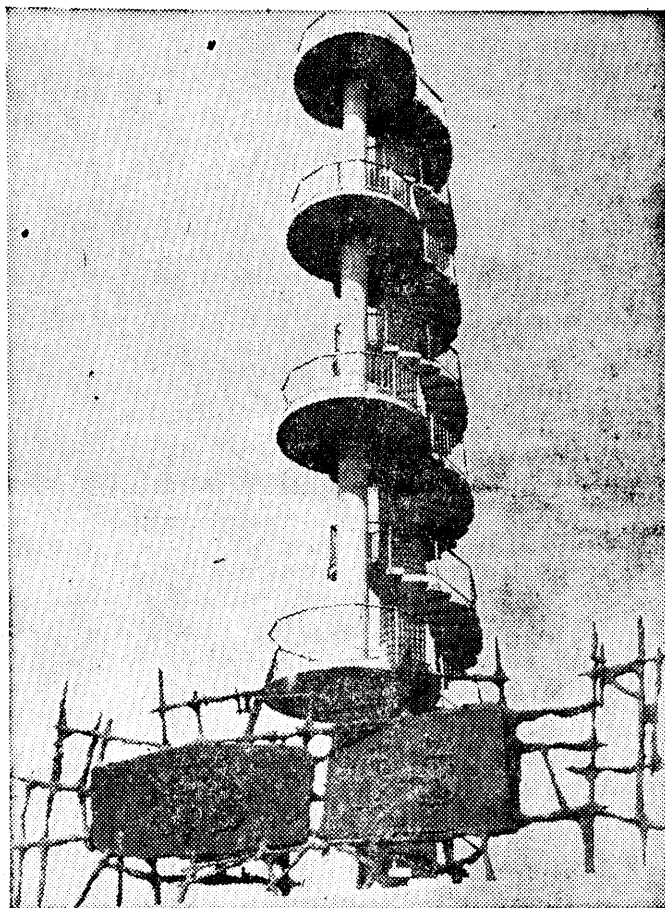
de, ulice, arhitekturo in razpored stavb in ulic. Gostoljubno bo to naše mesto na ta dan. Gostoljubno odprto vsakomur, ki bo s pravim in prijateljskim namenom prišel sem na obisk. V mestu bo do večera in pozno v noč donela pesem. Ta dan bomo preživeli v zavesti, da nam je vseljudska vestaja sprostila umske in delovne možnosti, ki smo jih usmerili v delo in razvoj. Po 25 letih je prav, da ga kar najbolj sproščeno in veselo praznujemo. Nova Gorica je eden najlepših sadov naših povojnih prizadevanj, je evet našega dela.

Prireditelji so že davno zavrgli predvidevanje, da bo slavnost obiskalo 100.000 ljudi. Gostinska in trgovska podjetja ter prometni organi se pripravljajo na sprejem in pogostitev 150 tisoč obiskovalcev, nekateri pa celo dokazujejo, da bo tudi to število preseženo. Verjetno se ne motijo. Dogodki na Češkoslovaškem niso zavrl pripravi niti zanimanja za to vseslovensko prireditev. Nasprotno! Podčrtali so njen pomen in ji dali globljo, življenjsko važno vsebino. Ljudje želijo s svojo prisotnostjo ponovno — kot so vedno doslej — dokazati vsej svetovni javnosti, da so trdno na strani svojega vodstva, da nadvse cenijo svoj budo, ki si jo je bilo treba priboriti, da so z vsem srcem privrženi takim oblikam razvoja in poti v socializem, kot nam jo narekujejo naše razmere in možnosti.

»Nova Gorica 68« bo potrditev in dokaz življenjske moči naroda, ki se je pred 25 leti

množično dvignil k upor in ki si je v tem obdobju po svojih možnostih, po svojih željah zgra-

dil novi dom, ki ga visoko ceni, ki ga ljubi in ki ga brani z vsemi sredstvi.

PARTIZANSKI SPOMENIK NA GONJACAH V GORIŠKIH BRDIH

PARTIZANSKA SREČANJA NISO SAMO ZBOROVANJA STARIH BORCEV, AMPAK TUDI MANIFESTACIJA NAŠE PRIPRAVLJENOSTI...

PROSLAVA V BOHINJU

V nedeljo, 8. avgusta, je imel svojo proslavo Jeseniško-bohinjski odred. Občinski skupščini na mu podelili domicil, saj se je odred bojeval na njunem sedaj Jesenicah in v Radovljici stanjem območju.

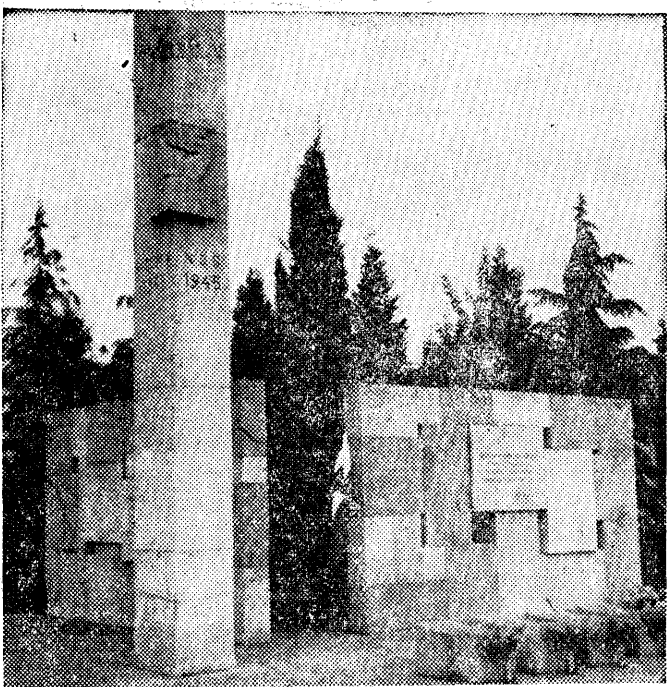
Sama proslava je bila ob Bohinjskem jezeru, na kraju, ki se ga je prijel ime »Pod skalco«. To je manjša jaza sredi smrekovega gozda, nekaj sto metrov od iztoka Save iz jezera. Kot že ime samo pove, se dviga nad jazo velika pečina. Tam so tudi razne prireditve, med njimi »kmečka ohcet«. Zaradi skale, ki odbija zvok proti poslušalcem, je zelo jasno slišati vsako besedo.

Vreme je bilo ugodno, čeprav je ponoči deževalo in čeprav ima v Bohinju »dež mladec«, kot pravimo. Po pozdravnem govoru predsednika občinske skupščine Radovljica Stan-ka Kajdiča je govoril tovariš Vinko Hafner, podpredsednik republiškega izvršnega sveta in znan gorenjski partizan. Pouda-

ril je, da partizanska srečanja niso samo zborovanja starih borcev, ampak tudi manifestacije naše pripravljenosti braniti našo neodvisnost pred vsakim napadalcem. Te besede so navzoči glasno odobraval. Tudi na tem zborovanju se je pogosto, tako v govoru tovariša Hafnerja kot tudi v razgovorih borcev in drugih pogosto slišalo ime »Češkoslovaška« in pojem »okupacija« ter »agresija«.

Po proslavi je bil krajši kulturni program, sledilo pa je razjanje. Vse je bilo dobro organizirano, tudi razpoloženje udeležencev je bilo kljub grozečim oblakom na evropskem Vzhodu bodro, ljudje pa polni zaupanja v svoje sile in prihodnost.

MP

SPOMENIK PADLIM BORCEM V BUKOVICI PRI NOVI GORICI

BESEDE IN DEJANJA

● Avtomobili...

Do konca junija smo Jugoslovani uvozili 24.376 osebnih avtomobilov ali 21 odst. več kot lani. Po mnenju zavoda za tržne raziskave bo tudi letošnji zasebni uvoz osebnih avtomobilov enak lansnemu, ko so Jugoslovani uvozili 51.700 avtomobilov. Letos naj bi na novo kupilo avtomobile okrog 110.000 naših ljudi. Torej naj bi jih domača industrija izdelala 56.000, čeprav bi po sedanjih zmogljivostih lahko napravila 69.000 avtomobilov.

Jugoslovska podjetja bodo leto kupila za potrebe našega tržišča 54.000 avtomobilov in to 20.000 v evropskih socialističnih državah in 34.000 na drugih področjih. Nedeljski dnevnik — 1. IX. 1968

● Minus v živinoreji

Tista predelovalna podjetja, ki živino odkupujejo po dnevnih, morda tako nizkih odkupnih cenah, da stroški za vzrejo niso pokriti, pa — gledano nekoliko naprej, ogrožajo naš živinski sklad. Zasebni in družbeni rejci bodo zaradi trenutnih izgub pri prodaji prašičev in govedih primorani zmanjšati število glav v svojih hlevih in tako brez svoje krivde okrniti naš živinski fond, medtem ko odkupovalci in predelovalci na njihov račun bogatijo. Delavska enotnost — 31. VIII. 1968

● Štipendije za upokojece

Štirje upokojeanci iz Niše ne bodo v prihodnje več prejeli štipendij za dopolnilni študij — tako je namreč sklenila občinska skupščina v Niši. S tem je končano zmanjšanje, ki sta ga sprožila občinski komite Zveze mladine in Zveza študentov niške univerze, prekinitve pa je tudi polemika med niško občino in izvršnim svetom Srbije o tem, kdo je bil pobudnik štipendiranja upokojencev. Politika-ekspres — 30. VIII. 1968

● Pomlajevanje ZK

Odziv mladih ljudi na sprejemanje v Zvezo komunistov je že doslej pokazal rezultate, ki presega-jo vsa naša pričakovanja, je dal Janez Kocijančič na današnjem

zasedanju predsedstva Zveze mladine Jugoslavije. Delo — 4. IX. 1968

● Pot, ki pelje navzdol...

Zaskrbljujoč je porast izgub v Sloveniji tako po številu gospodarskih organizacij kot po zneskih izgub. Za lansko leto je izguba izkazala le 14 gospodarskih organizacij v znesku 656.000 dinarjev. Letos pa je imelo izgubo že 34 gospodarskih organizacij v znesku 8.854.000 din, to je dvajsetkrat več. Od tega zneska odgađajo štiri petine na tri gospodarske organizacije, oziroma tri petine na eno samo podjetje. Vendar je upanje, da se bo s sanacijami in oživitvijo gospodarstva to stanje v drugem polletju izboljšalo. Dnevnik — 30. VIII. 1968

● Gosté se vrste strokovnjakov...

Pred reformo (1964) je bilo v industriji Slovenije med 23.446 skupno zaposlenimi vsega le 1,7 odstotka delavcev z visoko ali višjo izobrazbo ter 5,3 odstotka s srednjo ali skupno 7,5 odstotka. Na tisoč zaposlenih je prišlo samo 75 delavcev z visoko, višjo in srednjo izobrazbo nasproti 150 v industrijsko razvitih deželah. Medtem ko se je v letih 1961/64 zvišalo število šolanih na tisoč za-

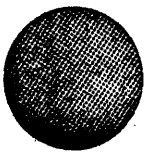
poslenih samo za 5, se je v letih 1964/67 zvišalo to število za 23, tako da so industrijski kolektivi vstopili v 1968. leto z 98 delavci z visoko, višjo in srednjo šolsko izobrazbo na tisoč zaposlenih. Borba — 4. IX. 1968

● Podatki delajo skrb...

Zanimiv in zaskrbljujoč je podatek, ki smo ga zasledili pred nedavnim, da namreč dela v Jugoslaviji šele vsak drugi oz. ponekod šele vsak tretji strokovnjak na tistih delovnih mestih, za katera se je izobraževal in za kar je družba vložila sorazmerno zelo veliko sredstev. Takega neracionalnega trošenja ne samo neposredno narodnega dohodka, ampak predvsem posredno — samega delovnega in umskega potenciala nacije, si v svetu ne privoščijo nobene, tudi najbogatejše države. Gospodarski vestnik — 3. IX. 1968

● Podorano zelje...

V Novem Sadu ponujajo kilogram zelja po 10 par. Pa ni dovolj kupcev zanj. Novosadski časopis »Poljoprivrednik« poroča, da ga bodo pridelovalci v Futogu morali podorati okrog 40 vagonov. Po kakšni ceni pa plačujejo zelje naše gospodinjice? Ali ne bi moglo dobiti iz Futoga cenejšega? Delo — 5. IX. 1968

BELA BARVA
ZA BELO PERILO

mica

V ZELENI VREČKI

ZA STROJNO PRANJE

Daddah obiskal SFRJ. — Predsednik islamske republike Mavretanije Moktar Ould Daddah se je po prihodu na uradni obisk v Jugoslavijo najprej pogovarjal na Brionih s predsednikom Tštom, nato pa je obiskal nekaj mest v Bosni in Hercegovini ter Srbiji. To je prvi Daddahov uradni obisk v Jugoslaviji. S predsednikom Titom se je prvič srečal leta 1964 v Kairu na konferenci neuvrščenih držav.

Mednarodni simpozij o novinarstvu. — V Ljubljani se je končal mednarodni simpozij »Sredstva informiranja in mednarodno sporazumevanje«. Med drugim so udeleženci srečanja obravnavali vlogo sredstev javnega obveščanja v mednarodnem obveščanju. Poudarili so potrebo, da bi v okviru nekega organa v OZN sprejeli mednarodni novinarski kodeks; načrt zanj obstaja že nekaj let.

Okupator se še ni začel umikati. — Sovjetska zveza in ostale države — članice varšavske zveze se doslej niso lotile niti prve etape, da bi umaknile svoje vojaške enote iz ČSSR; nič ni znanega o tem, kako dolgo bodo enote še ostale, prav gotovo pa ne manj kot tri mesece. Vzhodnoevropski tisk še vedno poudarja, da v ČSSR delujejo »kontrarevolucionarne« sila.

DOGODKI TEDNA

Sestanek Carapkin — Kiesinger. — Sovjetski veleposlanik v Bonnu Semjon Carapkin se je na svojo zahtevo sestel z zahodnonemškimi kanclerjem Kiesingerjem. Pogovarjala sta se o odnosih med obema državama; o češkoslovaški krizi in o napetosti sovjetskega tiska na kanclerja nista govorila. Predstavnik bonnske vlade Ahlers je izjavil, da so sovjetsko-nemški odnosi napeti.

Krepitev NATO. — Zunanji in obrambni ministri držav atlantskega pakta se 25. septembra sestajajo v Bruslju. Vzrok: položaj na Češkoslovaškem. Komite za obrambne načrte atlantske zveze zahteva krepitev vojaške moči zveze. Isto je zahteval tudi kancler Kiesinger. V ZRN je zdaj 210.000 ameriških vojakov; po potrebi jih lahko ZDA pošljejo še več.

»Določena načela« vlade ZAR. — Uradni predstavnik egiptovske vlade je razložil stališče svoje vlade do dogodkov na Češkoslovaškem. Povedal je, da sloni vladna politika na določenih načelih, med drugim tudi, da narodov ne gre podrežati pritisku in agresiji. Poudaril pa je, da tega načela ni mogoče uporabiti v češkoslovaškem primeru, ker »niso znana dejstva, ki se nanašajo na ta položaj«.

Johnson: srečanja ne bo. — Ameriški predsednik Johnson je izjavil, da »v tem trenutku ni v načrtu, da bi se srečal s sovjetskimi voditelji, s katerimi naj bi se pogovarjal o omejitvi raketnih sistemov«. Povedal je še, da »so zelo zaskrbljeni zaradi položaja v Vzhodni Evropi«. V svojem govoru je opozoril Sovjetsko zvezo, naj ne naredi novih vojaških korakov »druge v vzhodni Evropi«.

Spomenik dachauskim žrtvam. — V zahodnonemškem mestu Dachau so na kraju, kjer je bilo zloglasno koncentracijsko taborišče Dachau, odkrili spomenik žrtvam nacističnih zločincev. Taborišče je v dvanajstih letih pogoltnilo na tisoče Evropejcev, med njimi tudi 3000 Jugoslovancev. Spomenik je delo jugoslovanske kiparja Nandorja Glide. Denar za spomenik in za ureditev parka je prispevalo 20 držav.

Strahoviti potresi v Iranu. — Po uradnih poročilih je v katastrofalnih potresih, ki so uničili kakih sto mest in vasi v severozahodnem Iranu, umrlo 10.588 ljudi, medtem ko jih je med 70.000 in 100.000 ostalo brez strehe. Središče potresov je bila hribovita pokrajina Horasan. Zemlja se je tresla tudi v Turčiji ob Črnem morju. Ob življenje je bilo 32 ljudi.

Očitki Humphreyu. — Voditelj nasprotnikov vietnamske politike demokratske stranke Lowenstein je izjavil, naj se kandidira za predsednika ZDA Humphrey odkrito izreče za umik tujih čet iz Vietnamu in za takojšnjo ustavitve bombardiranja Severnega Vietnamu, če želi dobiti glasove demokratskih pacifistov. Očita mu, da podpira politiko predsednika Johnsona.

Akcija komandosov v Tel Avivu. — V središču izraelskega mesta Tel Aviva so odjeknile tri zaporedne eksplozije. Ena oseba je izgubila življenje, več deset ljudi pa je bilo ranjenih. Pekleni stroji so eksplodirali na osrednji telavivski avtobusni postaji. — Izraelske sile še vedno napadajo sirske položaje. Izraelska mornarica je zaplenila dve egiptovski ribiški ladji.

Dopisna delavska univerza v Ljubljani

VPISUJE:

- v TEHNIŠKO SOLO strojne, elektriške, lesnoindustrijske in kemijske stroke
- v EKONOMSKO SOLO
- v DVOLETNO ADMINISTRATIVNO SOLO
- v POKLICNO SOLO kovinarske in elektro stroke
- v OSNOVNO SOLO za odrasle (5.-8. razred)
- za ljubljansko območje bo odprta tudi popoldanski oddelček osnovne šole

VPISUJE TUDI V TEČAJE:

- v začetni tečaj knjigovodstva in analitične evidence
- v tečaj finančnega knjigovodstva
- v tečaj tehničnega risanja
- v jezikovne tečaje slovenščine, nemščine in italijanščine
- v tečaj za skladiščnike
- v tečaj za varnost pri delu
- v tečaj za predelavce in kontrolorje v kovinski stroki
- po dogovoru organizira za potrebe podjetij izpopolnjevalne tečaje

VPISOVANJE traja do 30. septembra 1968.

Dopisna šola, kombinirana z občasnim seminarji, je primerna za vsakogar, ker šolanje ni vezano na čas in kraj. Število kandidatov je omejeno! Pojasnila daje Dopisna delavska univerza, Ljubljana, Parmova 33, telefon 316-043, 312-141 vsak dan dopoldne, ob torkih tudi popoldne. Če želite pismena pojasnila in program, priložite za odgovor znamko v vrednosti 2 N-din.

OB TABORNEM OGNJU

Republiški zakon o vojaških vojnih invalidih, ki je bil sprejet letos v juliju, je ne samo zvišal invalidski dodatek na 350 novih dinarjev, marveč je tudi močno ublažil cenzusne pogoje za pridobitev pravice do tega dodatka. Ker pa mineva že drugi mesec, odkar je ta zakon v veljavi, se je republiški odbor ZZB NOV pozanimal pri invalidskih referatih občinskih skupščin, kako daleč so s prevedbo prejemnikov invalidskega dodatka in koliko novih upravičencev za invalidski dodatek se je že prijavilo.

Trinajst občinskih skupščin — natančneje povedano trinajst invalidskih referatov so vprašali (kjer teh ni bilo — ker so nekateri še na dopustu — so vprašali njihove namesnike), kako daleč so z izvajanjem določil republiškega zakona o vojaških vojnih invalidih. Iz dobjenih podatkov izhaja:

Edino v občini Ljubljana-Center in Ljubljana-Bežigrad so končali prevedbo vseh dosedanjih prejemnikov invalidskega dodatka, a v občini Bežigrad so upravičencem tudi že nakazali razliko med starim in novim invalidskim dodatkom. V vseh drugih enajstih občinah so prevedbo že začeli, niso pa dela še končali. Ker se je vse to delo začelo prav v poletnih mesecih, v času rednih dopustov, je stvar še kar razumljiva.

Nekoliko drugače je z drugim vprašanjem. V vseh trinajstih občinah, ki so jih lahko po telefonu vprašali, koliko novih prijaviteljev so splošno omiljenih pogojev zabeležili, je do sedaj

OGLEDALO NAŠEGA ŽIVLJENJA IN DELA

Nekaj tisoč ljudi iz Zasavja v Novo Gorico

V vseh štirih zasavskih občinah, v Trbovljah, Litiji, Hrastniku in Zagorju ob Savi so končali priprave za udeležbo na osrednji proslavi ob 25-letnici začetka vsesplošne ljudske vstaje na Primorskem. V občinah so ustanovili posebne koordinacijske odbore, v katerih so predstavniki občinskih konfe-

renc SZDL, občinskih sindikalnih svetov, občinskih komitejev ZMS, občinskih odborov ZZB NOV, pa tudi drugi, ki si prizadevajo, da bi kar največ zasavčanov drugo nedeljo v septembru potovalo v Novo Gorico.

Iz Trbovelj, Hrastnika, Litije in Zagorja ob Savi bo odšlo 15.

septembra v Novo Gorico okrog 5.000 občanov. Potovali bodo z avtobusi in osebnimi avtomobili, pa tudi s posebnim vlakom, ki bo odpeljal iz Zidanega mosta. V Trbovljah računajo, da bo odšlo v Novo Gorico okrog 2.000 občanov, po okrog 1.000 občanov pa bo iz občin Litija, Zagorje ob Savi in Hrastnik. V Litiji bodo kolektivni organizirali avtobuse za prevoz članov delovnih kolektivov v Novo Gorico. Tako bo predlinica Litija organizirala za prevoz članov kolektiva 2 avtobusa, po 1 avtobus pa gradbeno podjetje, lesna industrija, poslovna enota veletrgovine Mercator, kmetijska zadruga Litija in kmetijska zadruga Gabrovka-Dole. Litijsko AMD pa bo pripravilo izlet za člane, ki imajo lastna motorna vozila.

-M-

Praznik na Beljski Dobravi

Dne 28. avgusta 1941. leta so partizani minirali na Lipcah električno napeljavo za železarno. V spomin na to večjo akcijo prvih borcev praznujejo na Beljski Dobravi krajevni praznik.

Tudi letos so počastili praznik z vrsto prireditev. Cicibani in pionirji otroškega vrta »Tvanke Kričar« so uprizorili akademijo, nato pa so odprli razstavo svojih del.

V nedeljo ponovno je pred spomenikom na Dobravi govoril Ludvik Ambrožič, sledile so recitacije in pesmi, gasilci pa so uprizorili v vasi mokro vajo.

Vaščani so položili cvetje in vence na vsa spominska obeležja.

Na Beljski Dobravi je bilo to nedeljo veliko ljudi. Okolica spomenika je bila lepo urejena, očiščena in okrašena s cvetjem in zastavami.

J. Vidic

BORCEM VOJKOVE BRIGADE

Ob 25-letnici ustanovitve brigade bo na proslavi v Cerknem 29. XI. t. l. med borce te enote razdeljena knjiga Stanka Petelina »Vojkova brigada«, ki opisuje zgodovinsko pot te brigade. Zato pozivamo vse vojakove, ki si žele to knjigo in ki se doslej še niso prijavili, naj najkasneje do 15. XI. sporočijo Odboru borcev Vojkove brigade pri ZZB NOV Idrija svoj naslov, čas, ki so ga prebili v brigadi in imena soborcev, ki bi to lahko potrdili.

ODBOR BORCEV VOJKOVE BRIGADE

Povprečno prav dober uspeh

Testiranje rezervnih oficirjev in podoficirjev v trboveljski občini je pokazalo, da so se pretekle leta potrudili pri učenju, saj je povprečni uspeh prav dober. Predavanj pa se jih je udeležilo povprečno 70 odstotkov.

Organizatorji strokovnega izpopolnjevanja so lahko s takim uspehom zadovoljni. Vendar pa ostane še vprašanje posameznikov, ki se neredno ali sploh ne udeležujejo predavanj in drugih oblik izpopolnjevanja.

V programu ni krivde, saj je bil skrbno izbran in pretehtan, pa tudi dobro izveden. Organizatorji so tudi prilagodili predavanja delovnemu času, saj so bila dopolnena in popoldne. Toda kljub temu je še vedno 20 odstotkov izostankov zaradi službe.

Približno 10 odstotkov obveznikov pa svoje odsotnosti sploh ni opravičilo. Med njimi prevladujejo starejši oficirji in podoficirji. Predstavniki sveta za narodno obrambo občine je kot vodilni in odgovorni organ za zadeve narodne obrambe in tudi za izpopolnjevanje rezervistov skupaj s predstavniki ZROP razpravljali o teh težavah. Nato je organiziral razgovore s tistimi, ki pogosto ali brez opravičila izostajajo. Opozoril je vsakega posameznika na njegove dolžnosti v zvezi s

krepitevijo obrambne moči dežele. Po obljubah je soditi, da bo obisk v naslednjem letu veliko boljši.

V prihodnjem letu bi bilo potrebno izpopolnjevanje po zvrsteh in službah. Toda to je v Trbovljah, ker tam ni garnizije, zelo težko izvedljivo. Kljub temu bo potrebno poiskati rešitev.

Na splošno pa je k uspehu ZROP v trboveljski občini pripomoglo uspešno sodelovanje z vojaškim okrožjem v Ljubljani, ki je delno našlo tudi predavatelje in prek svojih predstavnikov sodelovalo pri delu komisije za ZROP pri občinskem odboru ZZB ter z upravnim organom za narodno obrambo pri občinski skupščini.

Ing. Peter Sneider

Poizvedujemo

Jožef PETRIČ, rojen 18. 11. 1912 na Gradišču pri Vipavi, je leta 1935 emigriral v Jugoslavijo, ker so ga takratne italijanske fašistične oblasti zaradi politike preganjanje. Po prihodu v Jugoslavijo leta 1935 se je zaposlil pri nekem kmetu v vasi Podsmreka pri Ljubljani. Od leta 1941, ko se je začela vojna, pa je za njim izgubljena sleherna sled. Vljude prosim vse tiste, ki bi kaj vedeli o njem, naj to sporočijo na moj naslov.

Marjan Petrič,

Dol. Logatec 323.

Nov prapor borcev Nove Gorice

V soboto 7. septembra ob 16. uri je Združenje borcev NOVA Gorica razvil svoj prapor.

Ta organizacija je najštevilnejša na Primorskem, saj v svojih vrstah združuje okrog 850 članov in članice. Prireditve ob razviti prapora se je udeležilo veliko število borcev pa tudi drugih Novogoričanov in mladine. Prapor je izredno lep in kar drago, saj je mestno organizacijo stala 275.000 S-din. Denar zanj so prispevala razna podjetja pa tudi nekateri posamezniki. Ima več trakov ter precej zlatih in srebrnih žebelčkov.

Razvite prapora je bilo končano s prisrčnim parizanskim srečanjem. Tako je Združenje borcev NOV tudi samo proslavilo 25-letni jubilej vse Primorske, kakor tudi 20-letnico Nove Gorice.

PZ

Borcem XIII. SNOUB »Mirka Bračiča«

Proslava ob 25. obletnici ustanovitve brigade bo dne 20. oktobra 1968 v Markovcu pri Starem trgu, kjer bo odkritje spominske plošče in v Novi vasi na Blokah svečana seja skupščine občine Cerknica v počastitev občinskega praznika.

Odbor poziva vse borce, ki so bili v brigadi ob ustanovitvi, da pošljejo točen naslov (ime in priimek, naslov bivališča) občinskemu odboru ZZB NOV Cerknica, najkasneje do 25. septembra 1968.

Odbor

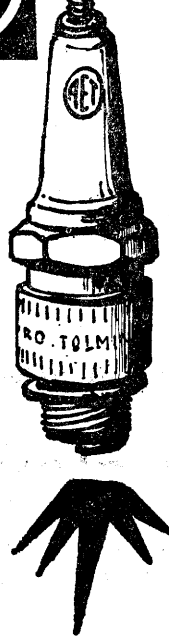
Četverboj v kegljanju

V okviru občinskega praznika Zagorje so športniki-invalidi iz Zagorja prejšnjo nedeljo organizirali četverboj v kegljanju po deset mož v borbenih partijah. Ob svojem prazniku so člani kluba povabili športnike-invalida iz Domžal, Kočevja in Ljubljane. Tekmovanje je bilo na dvostopenjskem kegljskem Partizan. Vse štiri ekipe so si prizadevale doseči čim boljši uspeh, prav vsi kegljači se je trudili in igro gradili do zadnjega seta. Ekipi iz Domžal in Ljubljane sta bili enakovredna partnerja: vse do zadnjega je bilo težko dosoditi, kdo bo zmagoval.

Sportniki-invalidi iz Domžal so to pot zaigrali zelo tehnično in zanesljivo, posebno so se izkazali pri čiščenju kegljev. Zaslužno so zmagali in prejeli pokal v trajno last. Kegljači iz Domžal so podrli 680, njim sledi Ljubljana 666, Kočevje 620 in Zagorje 599 podrtih kegljev. Tovarš predsednik Ivan Mrnuh je tekmovalje zaključil z željo, da bi na tem tradicionalnem četverboju še nadalje nastopali naši invalidi-sportniki, saj takšno množično športno tekmovalje krepi športno rekreacijo, takšna športna srečanja pa pri-

spevajo tudi k medsebojnim dobrim odnosom. Tako kot ob vsakem športnem srečanju v Zagorju smo bili tudi to pot delavnost toplega sprejema in prijateljskega gostoljubja.

Vinko

AVTOELEKTRO TOLMIN

nagrajuje kupce svojih vžigalnih svečk. Informacije dobite v vseh prodajalnah avtomatov

KINO SPORED

- KINO »TRIGLAV«, LJUBLJANA — Od 13. do 15. septembra »Grof Bobby, strah Divjega zahoda«, avstrijska parodija na western v barvah.
- Od 16. do 18. septembra »Pisem sveta«, francoski barvni film — drama.
- KINO »VEVCE« — 11. in 12. septembra »Ptičar iz Alcatraz«, ameriški film — drama iz kaznilnice.
- 13. 14. in 15. septembra »Operacija strela«, ameriški barvni pustolovski film.
- KINO ZALOG — Dne 12. septembra »Operacija strela«, ameriški barvni pustolovski film.
- 14. in 15. septembra »Trije naredniki«, ameriški barvni CS western.
- KINO ZADOBROVA — Dne 11. septembra »Reče laterne«, grški film — drama.
- 14. in 15. septembra »Marco Polo«, italijanski barvni zgodovinski film.

Obvestilo

Odbor jurišnega bataljona 31. divizije vabi vse pripadnike bataljona, da se v nedeljo, dne 15. septembra 1968 udeležijo velike partizanske proslave v Novi Gorici. Po glavni proslavi v taboru IX. korpusa bo tudi prvo povojno srečanje borcev tega bataljona.

Odbor ponovno poziva vse borce, ki še niso sporočili svojih osebnih podatkov in naslovov, da to store takoj. Te podatke naj sporočijo tajniku odbora na naslov: Zdravko Vidrih, Ljubljana, Ulica Majde Vrhovnikove 24.

ODBOR JURIŠNEGA BATALJONA

vložilo prijave 59 osebnih oziroma družinskih invalidskih upravičencev.

Kako je to po posameznih občinah, nam povedo naslednji podatki:

V vseh petih ljubljanskih občinah je le šest novih prijaviteljev za invalidski dodatek, v Grosupljem petnajst, v Domžalah deset, v Kamniku dva, v Kočevju eden, v Kranju se ni prijavil še niti eden, v Sežani štirje, v Novem mestu eden, v Novi Gorici pa dvajset.

Težko bi bilo ugotavljati, kje so vzroki, da se je doslej prijavilo tako malo novih upravičencev. Da bi večina le-teh ne vedela za zadnje spremembe v invalidski zakonodaji, je le težko

KJE SO VZROKI?

verjeti. V našem listu smo namreč priobčili o tem več člankov, v 31. številki, ki je izšla 6. avgusta letos, pa smo objavili tudi »Zakon o vojaških vojnih invalidih« v celoti.

Ker je za vse nove upravičence do invalidskega dodatka zelo važno, kdaj se prijavi, opozarjamo ponovno na 32. člen tega zakona, ki določa:

Ce uživalec invalidnine vložil zahtevo za priznanje invalidskega dodatka v treh mesecih od uveljavitve tega zakona, mu gre pravica do invalidskega dodatka po določbah tega zakona od 1. julija 1968, če pa vložil zahtevo pozneje, mu gre pravica do invalidskega dodatka od prvega dne naslednjega meseca, ko je bila zahteva vložena.

Toda ne glede na ta določila bi bilo želeli, da vložijo zahtevo za priznanje invalidskega dodatka vsi tisti, ki so z novim zakonom pridobili to pravico.

V. M.

VRSTICE Z ORUMENELIH LISTOV

Kako so gradili Novo Gorico

V 33. številki »TV 15« je novinar tega časnika lepo zapisal, da je Nova Gorica mlado mesto z mladimi ljudmi, mesto vrtnic. Pozabil pa je povedati, da so njegove temelje postavili borci NOV. Le-ti so s krampom in lopato pomagali mladinskim brigadam — tudi člani brigad so bili sinovi in hčere borcev NOB iz vse države — graditi novo gospodarsko in kulturno središče Primorske ob Soči. Gradbišče Nove Gorice je bilo kovačnica utrjevanja bratstva in enotnosti vseh jugoslovanskih narodov. O njeni izgradnji je bilo že veliko napisanega, premalo pa o njenih graditeljih. Zato dovolite, da kot bivši partizanski dopisnik, ki sem gradbišče večkrat obiskal, povzamem nekaj misli iz orumenelih beležnic, popisanih v duhu tedanjega časa, ki so zato tembolj pristne.

Nova Gorica 13. 6. 48. Tu je bila zgodovinska svečanost postavitve temeljnega kamna za prvo stanovanjsko hišo bodočega mesta. Slovesnost so združili z delovno akcijo. V ranih urah so pričeli prihajati ljudje, nekdanji borci NOV, žene in mladi mladi na gradbišče z vlaki, vozovi, kamioni, kolesi pa tudi peš iz oddaljenih krajev. Na prostovoljno delo je prihitelo tudi 400 delavcev iz cementarne Anhovo. Graditeljem sta se priključila tudi 80-letni Egidij Flor in 72-letna Ana Humar. Delala sta, da želita posvetiti vse svoje moči za gradnjo Nove Gorice, ki naj bi bila ponos primorskega ljudstvu in neomajen steber socialistične izgradnje domovine. Mnoge matere iz Brd, Krasi in Trnovsko-banjske planote so pripeljale na delo tudi svoje otroke. Mnogi ljudje je prišlo na delo z zastavami, prepevaje partizanske pesmi. Po končanem delu je s slavnostne trikone (postavljene na magistrski spregovoril Jože Primožič, sekretar okr. odbora OF in položil temeljni kamen. Ob tej priložnosti so nastopile godbe iz Medane in Mirna. Najzaslužnejši brigadirji pa so bile podeljene spominske značke.

Nova Gorica 23. jan. 1948. Med največja letošnja dela na Primorskem sodi vsekakor izgradnja Nove Gorice. Gradnja jo bo ljudska mladina Slovenije in drugih bratskih republik Jugoslavije. Sodelovalo bo več kot 5000 mladincev in mladink. Pri graditvi pa jim bodo pomagale primorske frontne brigade in borci NOV. Novo mesto bo zrastle na ravnici pod Kromberkom. Sodobne stanovanjske bloke bodo pričeli graditi ob magistrski, katere izkop je že skoraj izgotovljen. Svoje središče — tako zagotavljajo v nešteti resolucijah, ki jih pošiljajo maršalu Titu in Mihi Marinku — bodo gradili z vso ljubeznijo in delovnim poletom. Na izgradnji so že prve tri mladinske brigade.

Nova Gorica, 30. jan. 1948. Toplo pozdravljene od primorskega ljudstva so odpotovala na svoje domove mladinske brigade prve izmene. Na predvečer svojega odhoda je bil v taborišču mladinskih brigad svečan poslovilni miting. Ing. Pogačnik Ciril se je mladincem in mladinkam zahvalil za njihov trud in delovni polet. V imenu Okrajnega odbora LMS in ljudske oblasti pa se je brigadirjem zahvalila Milka Mozečič. Udarne značke so izročili 88 brigadirjem, medtem ko je bilo 96 brigadirjev pohvaljenih. Dva meseca so požrtvovalno delali — kljub mrazu, dežju in blatu — pri izgradnji obhodne ceste med Solkanom in Sempetrom in jo dogradile, da je na njej stekel promet. Nova državna meja na tem predelu je namreč vsekal živno rano, saj med tema predmestjema Gorice, ki sta po mirovni pogodbi pripadli Jugoslaviji, ni bilo cestne povezave. Krepko so delali tudi v kamnolomu v Solkanu in na bodoči goriški magistrski.

Nova Gorica, marca 1948. Lepi pomladni dnevi omogočajo hitrejši potek gradbenih del novega mesta. Med gradbinci in mladimi brigadirji je delovni polet vse večji. V delu tekmujejo in se bore za prehodno zastavico. Dnevno presegajo normo za 20 odstotkov.

Glavna dela v teh dneh opravljajo na magistrski in regulaciji potoka Korena ter taborišča za sprejem novih mladinskih delovnih brigad, ki bodo prišle aprila na gradbišče. Tu še sadi okrasno grmičevje, cedre in srebne smreke. Tako bo imel prvi del zgrajenega mesta že dovolj zelenja in cvetja, sence in posutih stezic v parku. Pri Kromberku pa je v gradnji delavsko naselje za graditelje Nove Gorice. V njem naj bi bila predvidoma ob zaključku vsakoletne gradbene sezone, v zimskem času vajenska in delovodska šola, za gradbenice, ki jih zelo primanjkuje.

Nova Gorica, 1. aprila 1948. Na gradbišču Nove Gorice sta prišli prvi mladinski brigadi iz bratskih republik, brigada iz Slavonskega Broda in Bosansko-hercegovaška. Domačini in slovenski brigadirji so jima priredili pripraven sprejem na mitingu na fizikturnem igrišču.

Tu se formira prva primorska mladinska brigada »Mihe Marinka«, ki bo v naslednjih dneh odpotovala graditi mladinsko progo Nikšič—Titograd v Črni gori. Ti brigadirji iz Tolminske, Goriške in Krasi pomagajo pred odhodom v Črno

goro graditeljem Nove Gorice. Tu se je z uspehom končal tečaj za komandni kader mladinskih delovnih brigad, ki bodo letos odpotovali iz Primorske na razne republiške in zvezne mladinske delovne akcije.

Nova Gorica, 3. junij 1948. Danes je dospela iz Aleksandrova v Novo Gorico mladinska brigada iz Srbije, ki se je vključila v tekmovalno v počastitev V. kongresa KPJ in hoče žrtvovati vse svoje napore, da na naših zahodnih mejah čimprej zraščeno novo središče, simbol napredka, kulture in socialističnega gospodarstva. Tu so priredili tudi tečaje za nepismene. V vseh brigadah se je naučilo pisati 50 mladih brigadirjev, od tega 32 iz Bosansko-hercegovaške mladinske delovne brigade. V slovenski brigadi pa so končali pevovodski in knjižničarski tečaj.

Nova Gorica, 8. junij 1948. Prihodno nedeljo, 13. t. m., bo na gradbišču Nove Gorice slovesnost položitve prvega temeljnega kamna, na katero se prebivalstvo Primorske navdušeno pripravlja. Prebivalci iz posameznih mest in vasi ter delovnih kolektivov, mladinske organizacije in združenja borcev ter OF si napovedujejo tekmovalno v množičnosti udeležbe in delovnem doprinosu tega dne. Po slovesnosti polaganja temeljnega kamna bodo ljudsko rajanje in kulturne prireditve.

Vsi tehnični problemi v zvezi s pripravo za gradnjo so rešeni, kar je terjalo veliko naporov od gradbenih inženirjev

in tehnikov in drugih strokovnjakov.

Nova Gorica, 30. oktobra

Na enem največjih gradbišč v Sloveniji, v Novi Gorici, je mladi Jugoslovijec končala delovno akcijo za letošnji. Vrnila se bo spomladi. Med zimo — kolikor bo vreme dopuščalo — bodo nadaljevali dela frontne brigade in stalni gradbeni delavci.

Jutri bo iz Nove Gorice odpotovala kot zadnja Tomšičeva brigada gradbenega tehnikuma iz Ljubljane, ki je s svojim delom in požrtvovalnostjo dosegla velik uspeh ne samo po količini opravljenega dela, temveč tudi po kvaliteti del in si tako priborila prehodno zastavico glavnega štaba mladinskih delovnih brigad. Prehodno zastavico je prejel v imenu brigade najboljši brigadir Adolf Paulin, dijak te šole in član SKOJ.

V petih izmenah se je na delu v Novi Gorici vrstilo 20 mladinskih delovnih brigad s 4250 mladinci in mladinkami. Med katerimi je bilo 972 udarnikov in več kot 1500 pohvaljenih. Brigade so opravile milijon normiranih delovnih ur.

Mladinska brigada iz Kule je v počastitev IV. kongresa SKOJ podarila svoj doprinos za izgradnjo Nove Gorice za 15 dni, tako da so ti zgledni mladinci in mladinke delali v Novi Gorici 2 meseca in pol. Ta srbska brigada je bila proglašena kar štirikrat za udarno brigado, prav tako Župska brigada.

V Novi Gorici se je jugoslovanska mladina tudi kulturno in vsestransko izobraževala. V tem letu so imeli 343 političnih, 82 strokovnih, 44 znanstvenih in 19 zdravstvenih predavanj. Za polnopravne in neprispevalce pa so imeli tečaje, na katerih je 490 tečajnikov uspešno opravilo izpite. Za kulturne prireditve so poskrbele gledališke skupine in pevski zbori iz Ljubljane, Zagreba in Trsta. Rezen tega so imeli sami brigadirji več kot sto kulturnih prireditev in nič koliko medsebojnih tekmovalnih izkazilov.

Just Perat

Pionirsko slavlje v Kočevju

Pisalo se je leto 1943, ko je od 1. do 3. oktobra zasedal v zgodovinskem Šeškovem domu v Kočevju Zbor odposlancev slovenskega naroda. Takrat so zastopniki iz vseh slovenskih pokrajin izvolili 120-članski slovenski narodnoosvobodilni odbor, ki je postal vrhovni organ ljudske oblasti

Ob 25-letnici tega zgodovinskega zbora je Zveza prijateljev mladine Slovenije v sodelovanju z republiškim odborom ZZB NOV Slovenije in družbeno-političnimi organizacijami občine Kočevje priredila v soboto, 31. avgusta, doslej najbolj množični pohod slovenskih pionirjev — pohod na zborovanje v Kočevje.

Tako je to mesto, kjer se je pred 25 leti rojevala slovenska državnost, že v zgodnjih jutranjih urah praznično in veselo sprejemalo številne goste. Pionirjem iz Stajerske in Prekmurja, Gorenjske, Dolenjske, Notranjske, Goriške in Primorske, iz Ljubljane in Kočevja — več kot 3.000 jih je bilo — so se pridružili tudi nekdanji udeleženci Kočevskega zbora in domačini. Med gosti je bila tudi skupina 30 pionirjev iz vseh republik, ki je odtod — pod vodstvom generala Jake Avšiča — nadaljevala pohod po poteh poslancev drugega zasedanja AVNOJ. Med številnimi uglednimi predstavniki družbeno političnega življenja, ki so se vabili organizatorjev prijazno odzvali, sta bila tudi Janez Vipotnik, predsednik republiške SZDL, in Franc Le-

škošek — Luka, predsednik republiškega odbora ZZB NOV Slovenije.

Program se je pričel z ogledom zgodovinskega Šeškovega doma in muzeja, kjer sta o vlogi Kočevja v NOB pripovedovala Franc Kordiš, bivši odposlanec Kočevskega zbora in upravniki muzeja Peter Šobar. Popoldne so bile športne igre na stadionu. Udeleženci so si ogledali tudi razstavo domačih filatelstov, kjer je bil na voljo poseben pri-

bolje poznati svoj narod, njegovo preteklost in njegove borbene izkušnje, da se bo do kraja vključil v napredek družbe in zavestno nadaljeval revolucionarno pot demokratičnega samoupravljanja.

V kulturnem delu proslave so nastopili: recitatorska skupina iz Maribora in Ljubljane, harmonikarji iz Kopra, folklorna skupina iz Brežic in pevski zbor osnovne šole iz Kočevja. Posebno doživetje za vse prisotne pa je bil nastop partizan-

FRANC LESKOŠEK-LUKA SPREJEMA RAPORT

ložnostni žig, in mesto Kočevje sploh. Uradni del programa se je nadaljeval ob 12. uri, ko je pred spomenikom svobode v Kočevju tovariš Franc Leskošek — Luka sprejel raport pionirjev. Sledila je spominska svečanost s kratkim kulturnim programom in polaganjem cvetja, ki so ga pionirji prinesli s seboj. Na zborovanju, osrednji točki programa, ki je bilo pred domom TVD Partizan, je zbranim spregovoril tovariš Janez Vipotnik. Potem ko je na začetku govora spregovoril o pomenu Zbora odposlancev slovenskega naroda, Osvobodilni fronti in oboroženem boju slovenskega naroda, se dotaknil zadnjih mednarodnih dogodkov v zvezi z okupacijo ČSSR in le-to ostro obsodil, je med drugim dejal:

— Novi rod mora kar naj-

skih kulturnic, priznanih slovenskih umetnic — sester Stritar in Vladošek Simičeve. Na koncu je pevski zbor osnovne šole iz Kočevja — pridružili so se jim malodane vsi prisotni — zapel pesem »Lepo je v naši domovini biti mlad«.

Odhod skupin — več kot 40 avtobusov — se je pričel nekaj po 16. uri. Rajanja ob tabornem ognju, ki je bilo v večernih urah, so se udeležili le pionirji iz drugih republik in kočevska mladina. Tako se je zaključilo pionirsko praznovanje 25-letnice zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju. Smeh in razigranost sta vnesla v sleherni kotiček tega dokaj mirnega mesta sredi razkošnih kočevskih gozdov prijeten nemir, ki še dolgo ne bo pozabljen!

M. S.

Vstaja v slovenski Istri

Osvobodilno gibanje je tako kot na Goriškem, Tolminskem, Vipavskem tudi v slovenski Istri že leta 1941 zajelo mnogo ljudi. Res pa je, da se je v Istri organizacija OF razmahnila nekoliko kasneje kot po drugih slovenskih pokrajinah zaradi drugačnih razmer. Toda že dolgo pred kapitulacijo Italije se je omrežje odborov OF razširilo na vso Istro in del okolice Trsta. Deloval je tudi okrožni odbor OF za Istro s sedmimi rajonskimi in štiridesetimi terenskimi odbori. Zato splošna vstaja septembra 1943 ni bila ne slučajna in ne brezglava.

Prav na dan, ko je kapitulirala Italija, to je 8. septembra 1943, je nekako ob 22. uri prek okrožne javke v hiši Franca Ivančiča-Luke v Gabrovici prišel tovariš Franc Segulin-Boro Kladivar. Takoj je odšel dalje na sedež okrožnega komiteja KPS za Istro v Bertokih pri Rižani. Kot članu tega komiteja se mi je javil s potrdilom pokrajinskega komiteja KPS, da bi prevzel funkcijo začasno odsotnega sekretarja okrožnega komiteja Franca Hlaja-Vidka.

Boro Kladivar je prinesel s seboj tudi novico, da je Italija kapitulirala. S pokrajinskega komiteja je prinesel navodila z objavo splošne mobilizacije vseh za orožje sposobnih moških od 18. do 45. leta starosti. Toda mobilizacija je bila skoraj nepotrebna, saj so fantje in možje komaj čakali, kdaj bodo lahko prišli za orožje. Vsi so bili do grla siti več kot dvajsetletnega suženstva. Mnogi so bili že pred kapitulacijo Italije zbežali iz italijanske vojske k partizanom ali pa se niso več vrnili z dopusta.

Razglas o mobilizaciji je za terenske in rajonske odbore OF še tisto noč natisnila ciklostilna tehnika »Naš dom«, ki je bila v bližini Iskrove domačije. Tiskarja Just Miklavčiča in Vlado Lokovšek-Jodi, kurir Zeljko in kuharica Mamča so delali vso noč. Zjutraj pa so pripravili vse, kar so morali. Do večera 9. septembra so vsi odbori že vedeli, da morajo prevzeti vso oblast vsak na svojem območju, organizirati vaške straže, razorožiti karabinerske postaje ter italijanske vojaške enote in ustanoviti partizanske enote.

Dne 10. septembra so v II. rajonu v Čezarjih iz 60 prostovoljcev ustanovili partizanski bataljon. Vanj so se vključevali interniranci, ki so se vračali v Jugoslavijo, pa tudi domačini iz italijanske vojske in posebnih kazenskih enot. Tako je čez nekaj dni bila v Čezarjih že brigada. Ta je razoroževala italijanske vojake, ki so šli iz Jugoslavije čez Istro proti Trstu. Orožje je brigada jemala za svoje potrebe, odvečno pa skrivala v gozdu Barbotovec pri Rižani. Čezarjski brigadi so se pridružili tudi Dekančani iz II. rajona v Skofijah.

Dne 11. septembra so Slovenci, Hrvatje in Italijani v Miljah ustanovili bataljon, ki je dobil naziv »1. bataljon 20. garibaldiske brigade«. V njem je bilo 180 borcev iz Milj, Kopra, Izole in Pirana. Komendant je bil tovariš Zol, namestnik Marjan Tul-Cikonja. Najprej je bataljon v Miljah razorožil okoli 5000 italijanskih vojakov in se dobro oborožil, preostalo orožje pa poslal v Mune na štab istrskega odreda. Kasneje se je bataljon preimenoval v bataljon »Alma Vivoda«, ki je dobil ime po padli tovariši iz Trsta, članici okrožnega komiteja KP.

Dne 13. septembra je bil v Rižani iz prostovoljcev I. rajona (vasi Cepki, Rižana, Rozar-Sepani, Krnica in Kortine) ter iz VI. rajona (Gabrovica in Ostapa) ustanovljen Rižanski bataljon. Čez nekaj dni so se mu pridružili prostovoljci iz Pridevce, Marezig in Šmarji, saj število borcev ni bilo omejeno.

Čezarska brigada, bataljon »Alma Vivoda« in Rižanski bataljon so takoj zasedli položaje ob cesti Trst—Koper—Izola nad Miljami okoli Oreha, Skofij in Tinjana. Večkrat so se spopadli z Nemci ter zaplenili ali uničili nekaj kamionov in osebnih avtomobilov ter ujeli nekaj sovražniških vojakov. V tistih dneh je položaje naših enot med Koprom in Trstom obiskal tudi komendant glavnega štaba NOV in PO Slovenije tovariš Franc Rozman-Stane.

Dne 13. septembra je bil v vasi Dol iz prostovoljcev iz vasi Loka, Bazovica, Podpeča, Hrasovlje in Dol, ki so spadale v I. rajon, ustanovljen tudi 3. bataljon »Slovenske brigade«. Ta je ostal v Dolu za zaščito obalnega zaledja. Pri ustanovitvi so sodelovali sekretar I. rajona Ivan Zigante-Peter ter trije oficirji iz Istrskega odreda. Nato je ta bataljon razoroževal italijanske vojake, ki so hodili z Reke prek Bazovice v Trst. Odvečno orožje je pošiljal v Mune.

Na sedežu okrožja pri Iskri je bil pri okrožnem odboru ustanovljen tudi okrožni štab za sprejem novincev. Ti so prihajali iz V. rajona v Dolini in tržaški okolici in skupinami do 70. Prek štaba so potovali v Mune in dalje v razne enote NOV Slovenije.

Dne 16. septembra so se v Buzetu sestali zastopniki OK KPS za slovensko Istro, 4. hrvaške istrske brigade in OK KPH za hrvaško Istro. V Movraju in Kubeđu so organizirali ekipe za ustanovitev partizanskih enot. Glede oskrbe ni bilo težav, saj so dekleta in žene zbirale hrano po vaseh.

Pred tem, 10. septembra, je morala položiti orožje italijanska vojaška posadka v vili pod Dekani, 12. septembra karabinerska postaja pod Črnim kalom, zatem pa karabinerske postaje v Dekanih in Marezigah. Karabinerji iz Šmarji, Klanca in Doline so sami zbežali, enako tudi fašistične posadke iz Socerba, Srmina in druge.

Tisti domačini, ki so služili v italijanski vojski ali njenih posebnih delovnih kazenskih enotah, so se vključili v NOV v južni Italiji ali v Afriki ter se vrnili s prekomorskimi brigadami.

Po nalogu IOOF je okrožni odbor za Istro od 1. do 3. oktobra izvedel volitve ljudskih poslancev za kočevski zbor. Izvolili so šest tovarišev, in sicer Stanka Ulčnika iz Šmarji, Nazarija Bordona iz Čezarjev, Josipa Miklavčiča iz Plavji, Otilija Kavrečiča iz Rižane, Avgusta Starca iz Loparja ter Vincenca Babiča iz Vanganela.

Nemci iz Trsta po suhem niso mogli v Koper, zato so prihajali tja po morju. Dva partizanska topova sta s sedemdesetih grincev streljala na nemške ladje. Dne 25. septembra ponoči so Nemci iz Kopra po morju odpeljali v Trst okoli 500 političnih jetnikov. Zato je okrožni komite dne 29. septembra združil moštvo iz I., II., III., VI. in VII. rajona, ki se mu je priključil bataljon 4. hrvaške istrske brigade. Skupaj so vdrli v Koper ter tam osvobodili iz kaznilnice okoli 200 jetnikov. Med njimi so bili dr. Kanoni, dr. Ivan Matko-Imko in drugi, ki so okrepili s svojimi izkušnjami okoliške enote in odbore.

Ivan Cah-Iskra

Poizvedujemo

Iščem bivšega italijanskega kapetana artilerije, ki je spomladi 1943 pri Sarajevu s svojo četo pobegnil k partizanom in topovske cevi nameril na Italijane. Po tem dejanju so nas Nemci in Italijani močno napadli, nato smo se razpršili. Ne vem zagotovo, če je kapetan ostal živ; kasneje mi je neki tovariš dejal, da ga je videl živega. Tudi za njegovo ime ne vem; ali je bil Jelen ali Olen, ne vem podrobno.

AVGUST MUGERLI, Vrhnika, Ljubljanska c. 2

Dom na Vrheh bodo razširili

Pred šestimi leti so borci iz Trbovelj končali večletno akcijo — dogradili so dom revirskih in savinskih borcev NOV na Vrheh nad Trbovljami. V akciji so bili deležni vsestranske pomoči trboveljske občinske skupščine in delovnih kolektivov iz te revirske občine, pa tudi delovnih kolektivov ter organizacij drugih občin.

Ker se je začel na Vrheh v zadnjih dveh letih turizem razvijati precej hitreje, kot so računali ob postavitvi doma, so postale zmogljivosti so premajhne. V domu so 4 sobe z dvanaestimi ležališči, v 2 week-end hišicah pa je prostora za šest oseb. To pa je premalo, da bi lahko dom nudil streho vsem, ki pridejo na Vrhe poleti in pozimi.

Ze lani je začel občinski odbor Zveze združenih borcev NOV Turbovelj za razširitev zmogljivosti doma. Do zime so napeljali vodovod; tako so dobili vodo tudi bližnji kmetje. Opravili pa so še nekatera zemeljska dela, ki so potrebna za razširitev doma.

Akcijo nadaljujejo tudi letos. Do sedaj so zbrali že nekaj denarja pri delovnih organizacijah, na razumevanje in pomoč pa računajo tudi v prihodnje. Do zime bi radi zabetonirali temelje, prihodnje leto pa opravili prvo fazo razširitve doma. Tako bi pridobili večji dnevni pro-

stor in 3 sobe ter primerno uredili še sanitarije. Z deli želijo pohiteti in jih opraviti do prihodnjega leta predvsem zavoljo tega, ker bo minilo leta 1953 trideset let, odkar je bila na Vrheh pokrajinska konferenca Komunistične partije Slovenije, ki se je je udeležil tudi tovariš Tito.

V naslednjih nekaj letih pa naj bi dom dogradili tako, kot predvideva načrt. S tem bi dom revirskih in savinskih borcev NOV na Vrheh precej pridobil, posebej še zaradi tega, ker imajo Trboveljčani v načrtu, da bi med Partizanskim vrhom in Vrhevi zgradili osrednje turistično in rekreacijsko središče zasavskih rudarskih revirjev.

Na Vrheh je, kot smo že uvodoma zapisali, iz leta v leto več obiskovalcev. Tja pridejo predvsem tisti, ki želijo preživeti dopust v miru, na svežem zraku, v narčni, da bi med Partizanskim vrhom in Vrhevi zgradili osrednje turistično in rekreacijsko središče zasavskih rudarskih revirjev.

Ste že bili na Vrheh? Če ne, se enkrat le odločite za obisk. Prepričani smo, da boste presenečeni in da se boste radi vračali v ta predel zasavskih rudarskih revirjev.

M.

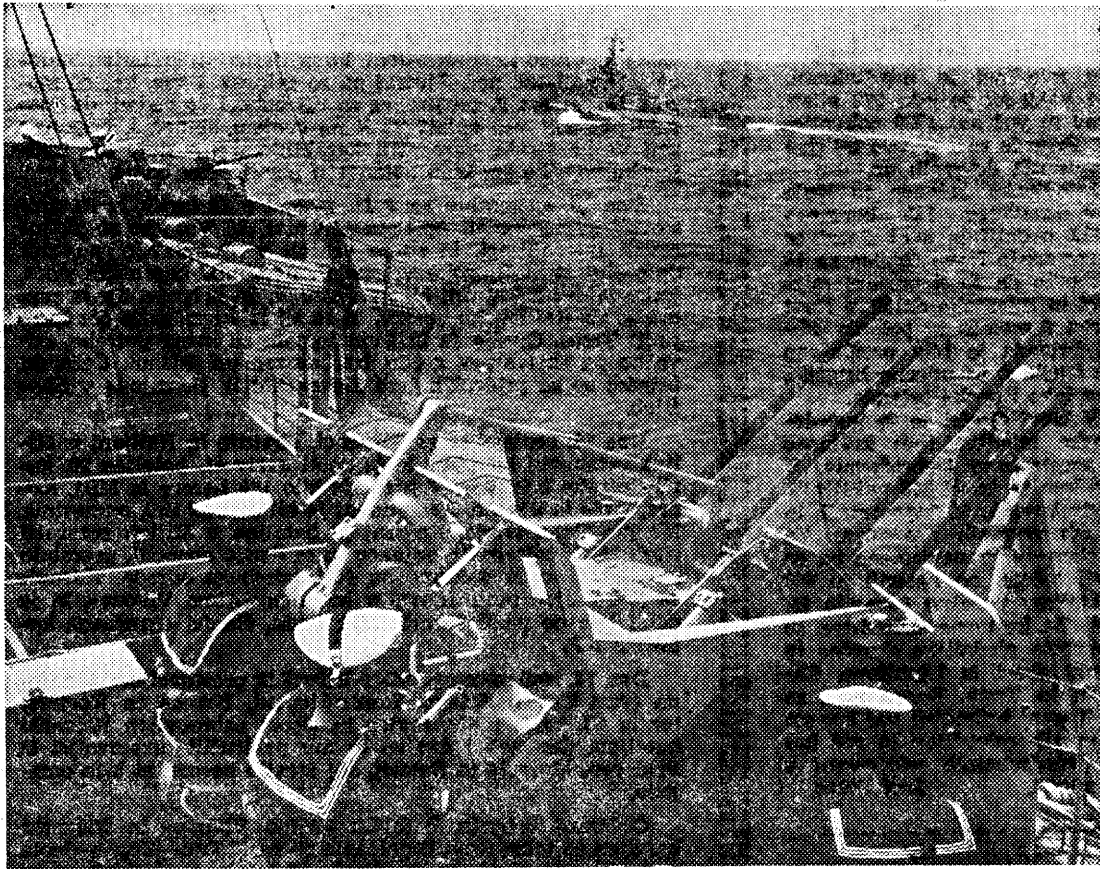
SODOBNA OBRAMBNA VZGOJA IN LJUDSKA ZAŠČITA

Novi nemški oklepni transporterji

Zahodnonemško vojaško poljevojevo je sklenilo, da bo stare oklepne transporterje HS-30 zamenjalo z novimi, ki bodo gibljivejši od prejšnjih. Novi transporterji

VOJAŠKA VEDA IN TEHNIKA

bodo imeli motorje s 500 konjskimi močmi, s katerimi bodo lahko vozili s hitrostjo do 80 kilometrov na uro. Transporterji bodo imeli na vrhu majhno kupolo, v njej pa avtomatski top 20 mm in strojnico 7,26 mm.

Ob dnevu jugoslovanske vojne mornarice se v duhu pridružujemo čuvarem našega morja in jim želimo mnogo uspehov v službi socialistične domovine!

V novem oklepem transporterju bo prostora za deset vojakov. Na bočnih straneh bodo strelne line, skozi katere bodo vojaki lahko streljali tudi med vožnjo. Transporter bo vozil prek potokov in rek, če ne bodo globlje kot pol drugi meter, pa tudi po njihovem dnu, če bo opremljen s posebno napravo in če reka ne bo globlja kot 480 cm. Posadka v vozilu bo zavarovana tudi pred ABH učinki glede na to, da so v transporter vgrajene posebne naprave za filtriranje zraka.

Britanski lahki tank

Britanska firma Vickers Armstrong je za potrebe britanskih oklepnih vojsk izdelala nov tank, ki tehta le 13.600 kg in je zato zelo pripraven za prevoz po zraku. Po izjavah nekaterih britanskih višjih poveljnikov lahko sklepamo, da je novi tank namenjen predvsem za delovanje na hribovitem zemljišču.

Tank je oborožen s topom 76 mm ter s strojnico 12,7 in 7,62 mm. Topovske prebojne granate so napolnjene s plastičnim razstrelivom. Razen tega pa so na bočnih straneh tanka pritrjene naprave za izstreljevanje protitankovskih vodljivih projektilov »vigilant«. Tankovski motor ima 220 konjskih moči, uporablja pa različno gorivo.

Največja hitrost, ki jo novi lahki tank doseže, znaša 64 kilometrov na uro. Njegov doseg, ne da mu je treba ponovno polniti rezervoarje, je 640 kilometrov. Tank lahko prepleza prek 60 cm visokega zidu, se prevlači čez 150 centimetrov širok jarek in se vzpenja po strmini, ki ima 30°. Sicer pa je tank dolg 560, visok 220 in širok 260 cm. Njegov oklep je tolikšen, da varuje posadko pred krogli in drobcem srednjih granat.

10. IX. 1942 je vrhovni komandant NOV in POS tovariš Tito izdal povelje za ustanovitev partizanske vojne mornarice z oporiščem v Podgori. Tako so se temeljna načela partizanskega vojskovanja uveljavila tudi na morju. In odlej slavijo narodi Jugoslavije 10. september kot dan jugoslovanske mornarice.

Partizanski mornarji na Jadranu

Vojna mornarica bivše Jugoslavije je imela 55 plovnih objektov, v glavnem manjših. Leta 1941 so okupatorji zajeli vse to ladjevje razen rušilca »Zagreb«, ki sta ga potopila v Boki Kotorski Milan Spasić in Sergej Mašera, podmornice »Nebojša« ter motornih torpedovk »Durmitor« in »Kajmakčalan«, ki so odplule k zavezniškom. Med vojno je bilo 33 ladij potopljenih, le 22 se jih je leta 1945 vključilo v našo mornarico.

Ze leta 1941 so delovale ob morju skupine partizanov. Kljub strogemu okupatorskemu nadzorstvu, saj so zbrali in popisali vse plovne objekte ter omejili ribolov, so partizani pluli. Največ s čolni na vesla so vzdrževali zveze med otoki in kopnim. Dne 21. avgusta in 6. oktobra so partizani zažgali prve sovražnikove ladje, proti koncu leta pa je prišlo tudi do sabotaž na vojnih ladjah.

Dne 12. junija 1942 je bila v severni Dalmaciji iz borcev

cu, potopili bagre ob ustju Neretve, potopili parnik »Ika« in napravili nekaj akcij na Hvaru.

Potem ko je dezertiral iz hrvaškega domobranstva poročnik korvete Velimir Skorpić ter z dvema tovarišema odšel iz Makarske v vrhovni štab, je bila v Podgori ustanovljena prva mornariška komanda, 23. januarja 1943 pa prvi mornariški odred. Zatem je bil ustanovljen enak odred pri Trogiru. Akcije so postajale vedno bolj pogostne.

Razen tega je štab I. severnodalmatinskega odreda ustanovil tudi minerski vod. Njegovi borci, mornariški strokovnjaki, so ponoči spravljali z okupatorskih minskih polj na obalo mine, jih razstavljali in jemali iz njih eksploziv za razne druge akcije. Vod je do italijanske kapitulacije izpraznil več kot 140 min.

Mornariška odreda sta napadala okupatorske plovne objekte vzdolž obale in jih precej uničila. S kapitulacijo Italije so se razmere tako spremenile, da lahko smatramo razdobje od kapitulacije Jugoslavije do kapitulacije Italije glede naše vojne mornarice kot prvo obdobje razvoja.

Drugo razdobje, ki je trajalo od italijanske okupacije do prve polovice januarja 1944, ko je postal glavno oporišče naše mornarice otok Vis, pomeni prehod iz partizanske v redno mornarico. Začelo se je razoroževanje italijanske vojske in mornarice. Udeležili so se je tudi Slovenci. Rabska brigada je namreč razorožila celo posadko na Cresu. Enote 13. divizije so na Lošinju uničile četnike, ki so se zatekli tja.

Takoj po italijanski okupaciji so nastale tudi nove mornariške komande. Osebe pristaniške kapetanije v Crikvenici je pod vodstvom kapetana korvete Jure Bonačija, kasnejšega kontraadmirala, vstopilo v NOV in se preimenovalo v »komando mornarice NOV in POJ«. Kasneje ga je glavni štab imenoval za komando mornarice za Hrvatsko primorje in Istro. Dne 18. oktobra 1943 je vrhovni štab imenoval štab mornarice ter ga začasno podredil štabu 8. korpusa, delovali pa je začel 26. oktobra na Hvaru. Ustanovljenih je bilo tudi 6 pomorskih obalskih sektorjev. Obalo so

razdelili na šest odsekov in sicer: od Soče do Mirne, od Mirne do Ljubača, od Ljubača do rta Ploče, od Ploče do Zaostrga, od Zaostrga do Cavtata in od Cavtata do Bojane. Tako razdelitev se je obdržala vse do začetka operacij za dokončno osvoboditev naše obale in otokov.

Nemci so predvideli kapitulacijo Italije in so se pravočasno začeli pripravljati nanjo. Kmalu so krenili v ofenzivo, da bi znova osvojili otoke in obalo. V bojih proti njim je sodelovala tudi vojna mornarica. Po štirih mesecih krvavih in zaigranih bojov so Nemci in čete NDH zavzeli vse otoke razen Visa in Lastova ter celotno obalo. Zato je vrhovni štab odredil 20. januarja 1944, naj se vse večje enote NOVJ nastanijo na Visu, ki ga je potrebno močno utrditi. Obenem naj bi Vis postal tudi glavna baza naše vojne mornarice.

Tako se je končalo drugo razdobje naše vojne mornarice, v katerem je ta pridobil precej plovnih objektov, resda lesenih ali samo prirejenih za vojaško službo, toda vseeno uporabnih. Poleg tega pa si je pridobila tudi zelo velike vojaške izkušnje ter se kadrovske močno okrepila.

Najprej je mornarica sodelovala pri prevozu brigad na Vis in pri utrjevanju otoka. Štab se je nastanil v vasi Borovik sredi otoka, pozneje pa v mestecu Vis. Naše ladje so tedaj že vzdrževale redne zveze z obalo in vsemi otoki od Krka do Dubrovnika, pa tudi z Italijo. Ladije so prevažale orožje, strelivo, vojake in begunce. Imeli smo šole za radiotelegrafiste, strojnike, kurjače, motoriste in navigatorje.

Pa se nismo samo učili in prevažali blago in potnike, ampak so naše ladje tudi patrolirale in napadale sovražnika. Naša mornarica je imela tedaj že 15 večjih in močno oboroženih ladij, tunolovcev in ribiških ladij za vlačenje mrež, 57 oboroženih patrolnih ladij ali čolnov, 10 manjših plovil, 42 ladij za zvezo Vis-Italija, od tega 11 manjših parnikov ter 172 plovil razne velikosti za prevoze ob obali in med otoki. Tako smo dejansko izkoristili skoraj vse, kar je plavalo ob naših obalah ter preuredili za vojaško službo. Za popravila in pripranje

smo imeli na Visu manjšo delavnico ter štiri ladjedelnice v Italiji, največ ladij pa so preuredile posadke same.

Kakor hitro se je mornarica na Visu utrdila, so se začeli napadi na obalo. Desantni napad na otok Solto je bil že 18. marca 1944, tri dni kasneje pa na Hvar. Aprila sta bila napada na Korčulo in Mljet. Med 8. in 11. majem smo drugič napadli Solto, 25. maja smo zasedli otočje Palagruž. Akcija je sledila akciji, 7. septembra pa so se začeli boji za dokončno osvoboditev obale in otokov. Postopoma, kakor je naša vojska prodirala proti zahodu, je tudi vojna mornarica prenašala težišče svoje akcije proti Reki in obalam Istre. Vmes je vojna mornarica sodelovala v mostarski operaciji. Nemci in ustaši so namreč januarja 1945 prebili obroč naših enot okoli Mostarja in prodrli do morja. V mostarski operaciji je vojna mornarica prepeljala na izhodiščne položaje v dolino Neretve 28.000 ljudi, 3500 konj, 285 motornih vozil in 2435 ton streliva. Vse to je bilo treba prepeljati na veliko razdaljo, prek vse Dalmacije, nato pa vrniti v smer nadaljnjega prodiranja.

Severni Jadran je sovražnik kot ključni položaj močno utrdil in je našo vojsko, pa tudi mornarico čakala težka naloga. Najprej so enote 4. armade osvobodile Pag (5. aprila), nato pa Rab (12. aprila), Krk (17. aprila), Cres in Lošinj (21. aprila). Vojna mornarica je nato prepeljala borce na istrsko obalo, tako da je bil 5. maja osvobojen Pulj. 7. maja pa so enote vojne mornarice priplule v tržaško luko, patrolirale pa so do Tržiča in Gradeža.

V Sloveniji je v 9. korpusu deloval 1944 ustanovljeni pomorski odred pod poveljstvom kapetana korvete Baldomirja Sajeta. Odred je odigral pomembno vlogo pri osvoboditvi slovenske obale.

Uspehi naše mornarice, ki je kljubovala moderno oboroženim in tehnično opremljenim sovražnikom z lesenimi, zasilno preurejenimi ladjami, so bili nekaj presenetljivega v zgodovini vojn. Zato zaslužijo njeni ustvarjalci priznanje kot pogumni in iznajdljivi ljudje.

France Potočnik

Mednarodno sodelovanje bivših borcev

FMAC obsoja teptanje suverenosti Češkoslovaške

Iz svetovne federacije bivših borcev (FMAC) so poslali zveznemu odboru ZZZ NOV Jugoslavije sporočilo o stališču te organizacije do dogodkov na Češkoslovaškem. V njem je med drugim rečeno:

»Neupravičena invazija v Češkoslovaško, ki so jo izvedli njeni sosedi, močno škoduje vsem naporom naprednih sil, ki si prizadevajo na miren način urejati probleme, s katerimi se srečujemo na mnogih točkah zemeljske krogle.«

V sporočilu je naglašeno, da vodstvo govori v imenu 22 milijonov svojih članov. Opozarjajo na brutalno invazijo nacistov pred tridesetimi leti in naglašajo, da je prav zato treba vsestransko podpirati Združene narode.

Tudi nekdanji italijanski partizani obsojajo okupacijo Češkoslovaške

Sekretariat narodnega združenja italijanskih partizanov ANPI je poslal zveznemu odboru

ru ZZZ NOV Jugoslavije izjavo, ki jo je ta organizacija sprejela ob napadu sil varšavske zveze na Češkoslovaško. Brzjavno so svoja stališča sporočili tudi predsedniku Zveze protifašističnih borcev ČSSR, Sovjetskemu komiteju vojnih veteranih ter Komiteju protifašističnih udeležencev odporniškega gibanja v NDR.

V izjavi ANPI je rečeno, da z zaskrbljenostjo spremljajo dogodke v ČSSR in izražajo globoko nesoglasje z invazijo, ki so jo v tej deželi izvedli ZSSR in njeni zavezniki.

ora
najboljša ta hip!

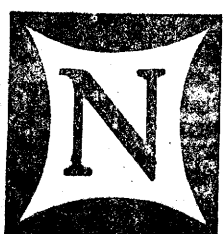
Nobena tuja vojska, je dalje rečeno v izjavi, bodisi prijateljska ali zavezniška, ne sme posegati v notranje zadeve druge dežele.

Zasedba Češkoslovaške prav gotovo ne pospešuje zmage miru — k temu bo prispevala šele demobilizacija varšavske in atlantske zveze — je med drugim rečeno v izjavi ANPI.

FOTOGRAFIJA Z VPRASAJEM

To fotografijo nam je poslala tovarišica PAVLA ERJAVEC iz Laškega 196. Predstavlja skupino slovenskih izseljencev oz. pregnancev v Srbijo 1. 1941. Kdor koga na fotografiji pozna, naj sporoči na njen naslov.

Električni BRIVNIKI

UVOŽENI IZ ZDA

po ugodnih cenah

cena: z enim rezilom 182,00 din

cena: s tremi rezili 232,00 din

nudimo v trgovski hiši **nama** Tomšičevi 2

In blagovnici Škofja Loka

nama

LJUBLJANA

IN ŠKOFJA LOKA

SODOBNA OBRAMBNA VZGOJA IN LJUDSKA ZAŠČITA

KAKO JE SOVJETSKO POVELJSTVO ZVEDELO ZA NEMŠKE NAČRTE O PRODORU PROTI STALINGRADU

IZGUBLJENI NAČRTI

Med gostijo, ki jo je priredil general Stumme poleti 1942 v Harkovu za najvišje poveljnike svojega 40. oklopnega korpusa, je nenadoma prišlo sporočilo, da je na nepojasnjeno način izginil major Reichel, pribočnik komandanta 23. oklopne divizije. Nesreča ne bi bila tako huda, če ne bi ta imel s seboj tudi načrtov o novi nemški »operaciji Blau«.

Ugotovili so, da je major Reichel, ki so ga imeli za zelo zanesljivega in prizadevnega oficirja, odletel s »štorkljo«, da bi si iz zraka ogledal traso nove operacije, zlasti pa ozemlje, na katerem naj bi delovala njegova divizija. S seboj je vzel načrte »operacije Blau« in svojo štabno karto, na kateri je imel narisane divizijske enote in posamezne faze operacije. S poleta pa se ni več vrnil. Ugotovili so, da na območju svoje divizije ni pristal.

General Stumme je začel bliskovito ukrepati, čeprav se sam ni dobro vedel, kaj naj pravzaprav stori. General Bieneburg-Längsfeld ga je hotel pomiriti in mu je zatrjeval, da se je major bržkone spustil »na njihovi strani fronte. Zato ni treba takoj misliti na najhujše.«

General Stumme pa v to ni verjel in je bil zelo prestrašen. Tako kot on so mislili tudi vsi drugi udeleženci »krvniške večerje«: »Majorja Reichla so ujeli Rusi! Sedaj imajo z ujetnikom vred v rokah tudi načrte »operacije Blau«. To pa je najhujše, kar se je moglo Nemcem pripetiti.«

Telefoni so nenehno brneli in po vsej fronti so spraševali za Reichlom. Odgovor je bil od povsod isti: letala niso niti videli niti ni pri njih pristalo! V korpurnem štabu je vrel kot v panju. Ljudje so postajali čedalje bolj vznemirjeni, silili pa je bilo vpitje in posvke. Tricet ure kasneje so sporočili iz 336. pehotne divizije, da je eden izmed njihovih stražarjev opazil v popoldanskih urah neko »štorkljo«, kako je med 13. in 14. uro priletela iz oblakov, krožila nad nemškimi položaji, nato pa krenila naravnost proti sovjetskim položajem!

General Stumme je poškočil in takoj velel poslati v to smer močan udarni odred. Major Hesse je njegov ukaz še dopol-

nil z naročilom, da je treba zvedeti za usodo majorja Reichla in pilota in da je treba v primeru, če jih ne najdejo, preiskati vse zemljišče, da bi našli vsaj torbo s karto in pisnimi ukazi. Ugotoviti je treba tudi to, če je bil sovražnik prisel do letala in pregledati vsako ped zemlje, mrlice, če bodo našli nanje, ostanke letala — prav vse!

Udarni odredi so še isto noč krenili v napad. Vse to pa so pripravljali zelo skrito, kajti general Stumme ni želel, da njegovi višji poveljniki zvedo, kaj se mu je bilo primerilo.

V akcijo so poslali en polk, drugi polk pa naj bi nekaj kilometrov stran s streljanjem pritegnil sovražnikovo pozornost nase. Trud ni bil zaman, zakaj v neki dolinici so naposled odkrili letalo! To pa je bilo tudi vse, kajti od torbe s karto, še manj pa od majorja Reichla in njegovega pilota ni bilo nobenega sledu. Bencinski rezervoar je bil prestreljen in iz njega je iztekel ves bencin. Poveljnik udarne enote je nato ukazal natančno preiskati vso okolico. Zaman! Tedaj pa se je oglašil neki narednik, ki je kakih trideset metrov stran od letala odkril nekaj sumljivega.

Pred kratkim izkopana in nametana ilovica je jasno govorila, kaj je pod njo: posmrtni ostanke majorja Reichla in njegovega pilota! Ko je poveljnik udarne skupine to videl, je menil, da je njegova naloga končana in da se lahko že vrne. O tem so obvestili tudi korpurnega komandanta, toda ta se je strašno razbesnel.

General Stumme je ozmerjal oficirje in jih povprašal, če je kdo izmed njih kdaj videl, da je sovražnik pokopal skrivne dokumente na fronti in blizu svojih položajev? Povrh vsega pa naj bi to storil še poleg sestreljenega letala! Zato je komandantu udarne skupine ukazal, naj se vrne k sestreljenemu letalu. Akcijo je bilo treba spet ponoviti. S seboj so vzeli tudi majorjevega kurirja, da bi za neslivo vedeli, če je v grobu res njegovo truplo. Ko pa so grobova odprli, so ugotovili, da majorja Reichla in pilota ni tu. Bilo je torej očitno, da so ju bili ujeli Rusi in hkrati zaplenili tudi načrte o novi nemški ofenzivi.

Sedaj je pravo resnico nemogoče ugotoviti, zakaj nekatere štabni oficirji še ne spominjajo več konca te preiskave, drugi trdijo, da so v grobovih našli trupla Reichla in pilota, tretji pa to odločno zanikajo. Prevladuje mnenje, da je sovjetsko poveljstvo ukazalo zakopati nepoznana človeka in

tako pri Nemcih vzbuditi vtis, da je major Reichel mrtev.

Najsi bo tako ali drugače, general Stumme je dobro vedel, kako je to za nemško vojsko in njene načrte katastrofalno, če tako vsestransko obveščeni oficir postane sovjetski ujetnik in sovražniku prinese s seboj še vestno in natančno izdelane načrte ofenzive!

V tistih dneh so Nemci že vedeli za ukaz, ki so ga bili Rusi dostavili vsem enotam na fronti: »Vsakega nemškega oficirja, ki ima na hlačah rdečo robno, kar pomeni, da gre za generalštabnega oficirja, je treba takoj poslati v poveljstvo ustrezne armade.«

Po končanem in neuspešnem raziskovanju je generala Stummeja čedalje bolj skrbelo. Šlo je za njegovo kožo. Prekršil je bil stroge ukaze in po njegovi krivdi so prišli načrti za »operacijo Blau« v sovražnikove roke. Imel je na izbiro, ali naj to prijavi, kar pomeni vojaško

ta armadne skupine. Ta se je zavzel za Stummeja, poudarjal njegove zasluge dotlej in trdil, da ima nemška vojska le malo tako sposobnih in vestnih poveljnikov, kot je Stumme.

Stummeja, polkovnika Franza in generala Bieneburg-Längsfelda je prav to rešilo pred ustrelitvijo. Namesto tega so jih poslali pred vojaško sodišče, kjer so jo sorazmerno poceni odnesli. Stumme je dobil pet let, druga dva pa po dve leti zapora. Sojenje pa je bilo navadna formalnost, kajti Hitler jih je takoj zatem pomislil.

Za Stummeja ni bilo na vzhodni fronti več prostora in so ga premestili v Afriko, kjer je 24. oktobra 1942 padel. To se je zgodilo pri El Alameinu štiri mesece po njegovem prihodu na to bojišče.

Medtem so v najvišjih nemških vojaških krogih razpravljali, kaj naj bo z načrtovano ofenzivo. Nekateri so predlagali odgoditev in spremembo načrtov, da bi tako preslepili so-

Tankisti I. in II. tankovske brigade NOVJ

Pozivamo vse bivše borce omenjenih enot, da nam za pripravo zgodovine pošljejo naslednje podatke:

- priimek in ime, dan, mesec, leto in kraj rojstva;
- sedanji točen naslov, naziv enote (brigada, bataljon, četa) in čas, prebit v teh enotah, funkcijo, kratak opis bojne poti in po možnosti iste podatke za padle in po vojni umrle borce.

Pozivamo tudi svojce padlih in umrlih po vojni, da pošljejo podatke zanje.

Podatke pošljite najkasneje do 14. septembra 1968 na naslov: Republiški odbor ZZB NOV Slovenije, Ljubljana, Beethovnova 10/1 (za tankovski odbor).

Odbor

sodišče, ali pa naj se sam ubije. Vendar se ni ubil.

Opogumil se je in po vseh predpisih višjemu poveljstvu sporočil, kaj se je bilo zgodilo z načrti. Komandant armade, v katero je spadal Stummejev korpus, je bil general Paulus, kasnejši maršal, ki so ga Rusi ujeli pri Stalingradu. Ko je prebral poročilo, se je zgrozil. Ni bilo kaj storiti drugega, ko o tem obvestiti še armadno skupino.

Hitler je bil že po naravi nezaupljiv in je okrog sebe videl same volune in nesposobne. Generale je po tisočkrat opozarjal na previdnost. Sedaj pa se je moralo prav to primeriti! Keitel je že vnaprej vedel, kaj bo, ko bo Hitler to zvedel, saj je nacistični vodja besnel tudi zaradi manj pomembnih zadev.

Ko se je nekoliko unesel, je Hitler zahteval podatke še od maršala von Bocka, komandan-

vijsko poveljstvo. Drugi pa so trdili, da Rusi o nameravani ofenzivi ničesar ne vedo. Če bi kaj vedeli, bi dotlej že kaj storili. Naposled se je v razpravo vmešal še Hitler.

»Operacijo Blau« je treba izpeljati, kot je načrtovano, je ukazal. To pa zato, ker je bilo že vse pripravljeno in ker je bila nemška vojska, po Hitlerjevem prepričanju, tako močna, da ji tudi spričo izgubljenih načrtov ne grozi nobena nevarnost!

Nekateri menijo, da je izginitev Reichla glavni vzrok nemških porazov in slabega vojskovanja. Taka trditve je nesmiselna, saj bi nemška vojska tudi brez izgubljenih načrtov doživela katastrofo. To pa zaradi uspehov sovjetske vojske, poštvalnosti in junaštva sovjetskih vojakov in izvrstnega poveljevanja. Seveda pa ni nikoli odveč vedeti za sovražnikove načrte.

ŠLANDROVCI V ZALOGU

Dne 8. septembra je praznovala petindvajsetletnico ustanovitve 6. slovenska narodnoosvobodilna udarna brigada, ki je dobila ime po narodnem heroju Slavku Šlandru. Brigada je bila prva enota redne vojske, ki je bila ustanovljena na Štajerskem. Njena ustanovitev pomeni prelomnico v razvoju osvobodilne vojne v tej slovenski pokrajini, pa tudi na kamniškem območju

Ena izmed najuspešnejših akcij brigade je bil napad na nemško-domobranske postojanke v Cerkljah, Lahovčah in Brnikih v noči med 3. in 4. oktobrom 1944. Po načrtu naj bi bili napadli 6. in 11. brigada, toda pogosto se je položaj tak pred akcijo ali že med njo tako zasul, da je bilo potrebno načrt temeljito spremeniti. Tako je tudi tedaj odšla napadati sama Šlandrova brigada.

Izhodišni položaj za napad je bila Šenturska gora, novi načrt napada pa je izdelal sam štab brigade. Prvi bataljon pod poveljstvom tovariša Božiča je bil določen za napad na Cerklje in za zavarovanje od Velesovega sem. Drugi bataljon pod poveljstvom tovariša Stefana naj bi napadel Lahovče in zavaroval smer od Kamnika do Vodic. Tretji bataljon pod poveljstvom tovariša Juda naj bi napadel Brnike in zavaroval smer od Senčurja. Po uničenju postojanke v Lahovčah naj bi se 2. bataljon priključil drugima dvema.

Čeprav je imela brigada dobro obveščevalno službo, ki je pravočasno zvedela kar največ o sovražniku, to pot ni uspela. V noči med 2. in 3. oktobrom je namreč v kraje, ki naj bi jih napadla Šlandrova brigada, skrivaj prišel Gorenjski četniški odred pod poveljstvom bivšega jugoslovanskega polkovnika Bitenca. Četniki niso vedeli, da jih bodo Šlandrovci napadli, šlandrovci pa ne, da so prišli četniki. V odredu je bilo okoli 140 bivših oficirjev in podoficirjev, imeli so namen ostati na tem območju kot »črna roka«. V zameno pa so mu klerikalni voditelji domobranstva izposlovali pri Nemcih zagotovila o njihovem nevmešavanju na območju Kravca. Dne 3. oktobra so se v Bolkovih gostilni v Zalogu pogodili šef kranjskega gestapa Dichtl, polkovnik Bitenc ter kurati gorenjskih domobrancev glede sodelovanja.

Zvečer je prišel v Zalog s svojim bataljonom komandant Juda. Vstopil je v gostilno,

misleč, da so v njej partizani. Že v veži je srečal sovražnike, oblečene v različne, tudi civilne obleke. Tako eni kot drugi so bili zaradi oblek presenečeni. Partizani so se hitro znašli in pod njihovimi strelci sta padla dva četnika. Juda je bil hudo ranjen in je pozneje izdihnil. Bataljon je gostilno obkrožil in iz nje rešil ranjenega komandanta.

O vdajti poglavarjev v gostilni si nihče ni delal utvar. Brigadni komandant Mirko je zvedel po kurirju, kdo je v gostilni. Takoj je ukazal gostilno minirati, rešiti pa gostilničarja z družino, ki ga je poznal kot zavodnega Slovenca. Dva otroka, tri leta stara dvojčka, sta z materjo ušla s podstrešja po zvezanih rjuhah. Četniki so jih tam imeli eno uro kot talce. Ko sta bila otroka z materjo iz hiše, je zagrmelo. V ruševinah je našlo smrt 18 zagrizenih sovražnikov.

Drugi bataljon je napadel postojanko Lahovče in jo uničil razen mitraljeza v zvoniku.

Tega je rešilo, ker ni delal partizanski protitankovski minomet »piat«. Medtem je iz Kranja prodirala nemška kolona s tanki in oklepniki, ker ob cesti ni bilo zasede, saj je bil 3. bataljon zaposlen v Zalogu.

Tako se je brigada morala umakniti. Pred umikom je še razpršila in deloma uničila četniške zasede in patrolje v gozdovih med Lahovčami, Zalogo in Cerkljami.

Torej na videz Šlandrova brigada svoje naloge ni izvršila, vsaj v vojaškem smislu ne. Pač pa je bil njen uspeh bolj političnega pomena. Edini četniški odred, ki se je pojavil na Gorenjskem, je takoj v začetku doživel hud udarec. Polkovnik Bitenc se je rešil z desetino svojih vojakov z brezglavim begom čez Savo pri Smledniku v stare postojanke četnikov okoli Rovi v Dolomitih. Le okoli 10 podoficirjev iz odreda je prišlo v razne posadke po domobranskih postojankah Gorenjske, da bi postali ob kapitulaciji Nemčije jedro kraljevske vojske. Bitenc pa je bil po vojni obsodben na smrt.

Vsako leto 4. oktobra praznujejo v Cerkljah in Brnikih svoj krajevni praznik in spomin na zmago šlandrovcev.

V. K.

Dr. Tone Ferenc

Narodnoosvobodilni boj na Gorenjskem januarja 1942

Ko je sovražnik zasedel Jelenšče in od tam pritisnil proti Pečem, je štab Gorenjskega bataljona sklenil, da bo bataljon do noči vodil boje za vsako hišo, svetoval ljudem, naj se umaknejo pred podivjanim sovražnikom, zvečer pa se bo bataljon organizirano umaknil na Jelovico. Bataljonu je res uspelo, da je ostal na položajih vasi do mraka, ko se je začel na povelje in pod zaščito ognja iz pušk in dveh lahkih strojnje umikati v strma pobočja Jelovice. Umik je bil organiziran, saj so se umaknili sčasoma vsi borci in sovražniku ni uspelo ujeti ali odrezati nobenega borcea in hrano so nekaj časa vozili celo s sanmi in nato tovorili s konji.

Tako je 11. januarja ob večernem mraku prenehal tridnevni žilavi odpor Gorenjskega bataljona v Dražgošah. Se tako kritičen zgodovinar bo moral priznati, da je bil to zares legendarni odpor proti številčno in tehnično močnejšemu sovražniku, ki je trajal več kot katerikoli partizanski boj na Slovenskem do takrat in v katerem je imel bataljon vse tri dni manj izgub (8 mrtvih in okrog 10 ranjenih) kot npr. en sam sovražnikov bataljon v nekaj urah poslednjega dne bitke.

Ravno glede sovražnikovih izgub si razni viri med seboj najbolj nasprotujejo. Z navedeni partizanski viri govori o 200 mrtvih in 400 ranjenih — številke so presenetljivo okrogle! — nekateri pisci postavljajo še večje številke, medtem ko doslej znani okupatorjevi viri govorijo o manjšem številu. Tako je na štabnih razgovorih v Gradcu 19. januarja 1942 zastopnik redarstvene policije govoril: »Na Kranjskem razmere niso čisto jasne. Bil je hud spopad s komunisti. Kaže, da je v 5-dnevnih bojih delu tolpe vendarle uspelo uiti. Na nasprotni strani je 63 mrtvih in 42 ranjenih, na naši strani pa je 27 mrtvih in 42 ranjenih.« Vprašanje je, ali ni pri tem mislil na boje dne 27. decembra 1941, saj je na prihodnjih štabnih razgovorih navajal druge številke: »Tolpa se je zopet zbrala, mi smo jo obkrožili okoli 15 km od Kranja. Po večernem trajanju je bil boj končan. Sovražnik je imel 50 mrtvih in še ranjene. Naše izgube znašajo prav tako 50 mož. Okoli 30 banditov smo ustrelili na begu. Operacije je vodil SS-Gruppenführer in generalmajor Rösener.« Na kranjskem vojaškem pokopališču naj bi pokopali 40 Nemcev iz bojev v Dražgošah. Natančnejši podatki o izgubah okupatorjevih sil v Dražgošah za sedaj še niso znani.

Kot je Gorenjskemu bataljonu uspelo, da se je organizirano umaknil iz Dražgoš, tako mu ni uspelo pripraviti večine možkih domačinov, da bi skupaj z njimi zapustili vas in se tako izognili sovražnikovem represalijam, ki so bile nečloveške. Ze 11. januarja popoldne, ko je zavzel Jelenšče, je sovražnik na poti postrelil 19 možkih domačinov. Če bi v drugem delu vasi, ki so ga še držali partizani, prebivalci vedeli za ta sovražnikov pokol, bi se verjetno vsi odločili za odhod iz vasi in se zanj ne bi odločilo le nekaj posameznikov. Drugi dan nemška policija ni samo požgala vseh hiš, temveč je pobila še 23 domačinov in njih trupla pometala v ogenj, 85 ljudi, večinoma žensk in otrok, pa je odpeljala s seboj. Februarja so nemški minirji vsa požgana poslopja zrnali z zemljo, tudi cerkvi niso prišle na roko.

Gorenjski bataljon je moral takrat prestati še eno hudo preizkušnjo. Ko se je iz Dražgoš umaknil na Jelovico, se je nastanil v pastirskih kočah in hlevih na Kalinškem. Da bi se zavaroval pred sovražnikovim prihodom iz Radovljice, je sredi dopoldneva 12. januarja poslal na Mošenjsko planino dva voda iz 2. čete, ki sta štela okrog 50 partizanov. Nastanila sta se v koči pod vrhom grebena in ju je izdal gozdar Košmrlj. Naslednji dan ob dveh popoldne ju je tam obkrožil policijski smučarski patrolni oddelek, ki je tja prišel iz dveh smeri: čez Martineček in čez Razpoke. Obkolitev mu je popolnoma uspela, ker ravno tisti čas ni bilo zunaj niti straže niti zasede. V boju, ki je trajal skoraj trinaest ur in v katerem sta se voda nekajkrat zaman poskušala prebiti iz obročja, je padlo 12 borcev, več pa jih je bilo ranjenih. To je bil dotlej največji udarec, ki ga je sovražnik prizadel bataljonu. Sele okrog dveh po polnoči je vodoma uspel preboj iz obročja. Borci so odšli na Kalinšek, kjer je štab bataljona razdelil ves bataljon na skupine, ki so odšle v razne kraje Gorenjske.

Tako se je z dekoncentracijo Gorenjskega bataljona zaključilo njegovo najzanimivejše in vsekakor najuspešnejše obdobje, polno hudih bojev in lepih zmag. Nasprotnik je še nekaj časa ohranil dotedanjo organizacijo protipartizanskega bojevanja, t. j. policijski akcijski štab Jugovzhod. Njegov komandant generalmajor Schreyer se je 14. januarja odpeljal za krajišče v Berlin in ga je nadomestoval polkovnik Handl. Sredi januarja pa se je vedno bolj v vodenju protipartizanskega bojevanja začel uveljavljati višji vodja SS in policije Rösener. Od 15. januarja 1942 poznamo njegovo prva navodila in sicer za delo obveščevalne službe. V drugi polovici januarja je omenjeni štab reorganiziral nekaj enot, tako je 21. januarja iz dotedanjega samostojnega prevoznega oddelka (18 mož), oddelka za zveze iz Rieklingshausna (72 mož), motociklističnega kurirskega oddelka (37 mož) tankovskega ogledniškega voda (50 mož), motociklističnega strelskega voda in štabnega voda (15 mož) formiral v štabno četo pod poveljstvom poročnika Kunscha. Drugi dan je Himmler — verjetno po Rösenerjevem posredovanju — osebno ukazal Dalugeju in Bergerju, naj vse policijske bataljone na Gorenjskem oborožijo s tromblonskimi puškami (dve za vsako desetino) in 5000 trombloni, naj pošljejo na Gorenjsko 4 težke minomete s 400 minami in za tri ali štiri tedne 4 lahke pehotne topove, kar kaže na to, da Himmler ni podcenjeval položaja na Gorenjskem.

140 Jan: Dražgoše, 115—134.

141 Glej op. 138.

142 Zapisnik štabnih razgovorov v Gradcu 19. 1. 1942, arhiv MNOM.

143 Zapisnik štabnih razgovorov v Gradcu 2. 2. 1942, arhiv MNOM.

Ce lahko verjamemo izjavi zastopnika nemške redarstvene policije na štabnih razgovorih, da je akcija proti Gorenjskemu bataljonu v Dražgošah vodil Rösener, potem lahko še bolj jasno dojamemo pomen, ki ga je sovražnik pripisoval tej akciji. Vodila sta jo torej dva generalmajorja, ki sta imela ob sebi še polkovnika, dva podpolkovnika itd.

144 Mikuz: Pregled zgodovine NOB v Sloveniji, I, str. 267.

145 Jan: Dražgoše, 135—142.

146 Handlovski poročilo 31. 1. 1942 (Zbornik NOV, VI/2, dok. 137). Jan: Dražgoše, str. 115—134.

147 Rösenerjeva navodila 15. 1. 1942, NAW, T-175, navitek 10.

148 Štabno povelje št. II pol. akc. štaba Jugovzhod 21. 1. 1942, NAW, T-175, navitek 10.

149 Himmlerjevi ukazi Dalugeju 22. 1. 1942, NAW, T-175, navitek 140.

Dne 5. marca 1942 mu je dovolilo, da to orožje spet odpeljejo z Gorenjske razen dveh težkih minometov, dveh protitankovskih topov in dveh ogledniških tankov, ki ju naj čimprej zamenjata policijska tanka. (NAW, T-175, navitek 140)

(NAPOLJEVANJE)

Borcem nekdanje Samostojne čete »PRIMORJE« s Kefalonije!

Ob 25. obletnici vseljudske vstaje na Primorskem se bomo zbrali tudi pripadniki Samostojne čete »PRIMORJE«, ki smo se borili v sestavi enot ELAS (na Kefaloniji in na kopni Grčiji). Zbrali se bomo v nedeljo, 15. septembra 1968, ob 7. uri jutraj na tabornem prostoru ob Gradnikovi brigadi (domicil občine Nova Gorica), kjer bo za našo enoto posebno zbirno mesto z napisno tablo:

»Samostojna četa PRIMORJE — ELAS, Kefalonija«.

Vabljeni tudi tovariši, ki so se kot nasilno mobilizirani nahajali v deportiranem specialnem bataljonu v Grčiji in so se udeležili borb na Kefaloniji, kakor tudi vsi tisti tovariši, ki so se pridružili grškim partizanom na kopnem 1943—1944.

Za pripravljajalni odbor:

SREČKO LIKAR

*Zaupajte nam
svoje denarne
posle, opravimo
jih hitro,
natančno in
zaupno pod
najugodnejšimi
pogoji*

- Sprejemamo navadne hranilne vloge in jih obrestujemo po 6,25 %
- Sprejemamo vezane hranilne vloge na odpovedni rok in jih obrestujemo od 7 do 8 %
- Zbiramo sredstva občanov in delovnih organizacij ločeno in združeno za stanovanjsko graditev
- Dajemo posojila za nakup, graditev in dograditev ter obnovo stanovanj, komunalnih naprav, garaž in počitniških hišic
- Dajemo posojila kmetijskim varčevalcem
- Dajemo posojila občanom
- Odkupujemo tuja plačilna sredstva
- Prodajamo tuje valute, čeke in kreditna pisma za službena, privatna in turistična potovanja (provizija 0,5 %)
- Odpiramo osebne devizne račune in jih obrestujemo od 6,25 % do 8 %, od tega 4 % do 6 % v devizah — posle opravljamo brezplačno
- Odpiramo žiro račune občanom

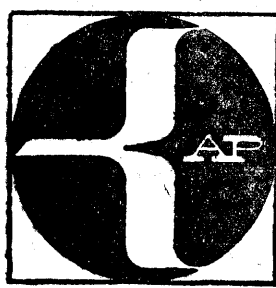
KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

posluje za stranke:

- Osrednja poslovna enota, Šubičeva 2 in Mestna hranilnica ljubljanska vsak dan, razen sobote, od 7.30 do 18. ure neprekinjeno.
 - Vse druge poslovne enote pa:
 - v ponedeljek in sredo od 7.30 do 16. ure neprekinjeno,
 - v torek, četrtek in petek od 7.30 do 12. ure
- Ob sobotah poslujejo s hranilnimi vlogami Kreditne banke in hranilnice Ljubljana vse pošte v Sloveniji.

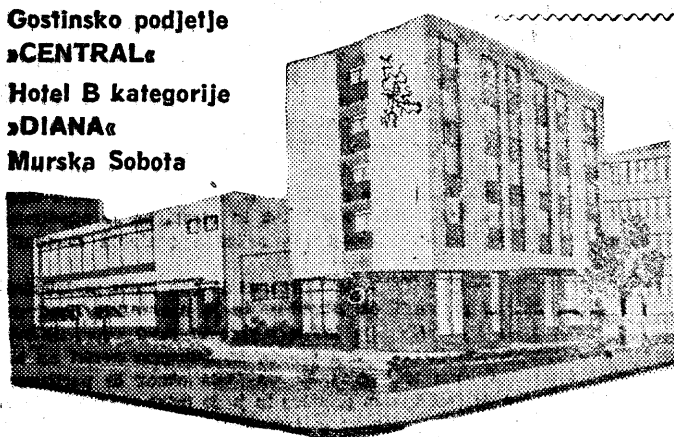
TURIST AGENT

AVTOBUSNI PROMET MARIBOR

- ORGANIZIRA vse vrste izletov po Jugoslaviji in v inozemstvo za skupine in posameznike ter prireja izlete za šolsko in drugo mladino s 60-odstotnim popustom
 - REZERVIRA hotelske in privatne sobe za letni oddih in službena potovanja
 - POSREĐUJE nabavo potnih listov in vizumov
 - PRODAJA avtobusne vozovnice in letalske vozovnice JAT
 - VZDRŽUJE redne avtobusne proge po Sloveniji in inozemstvu
 - OPRAVLJA menjalno službo in daje vse vrste turističnih informacij
- POSLUŽUJTE SE NASIH USLUG IN ZADOVOLJNI BOSTE!

Gostilinsko podjetje
»CENTRAL«
Hotel B kategorije
»DIANA«
Murska Sobota

Kavarna, restavracija, slaščičarna, bife, 40 sob, od teh 24 z eno posteljo, s kopalnicami in telefoni.

Prvovrstna ciganska godba »BARANJA« igra vsak večer, razen ponedeljka. Specialna prekmurska in internacionalna kuhinja. V neposredni bližini Radenci, in Moravske Toplice. Menjalnica, turistični biro v hiši. Obiščite nas.

dinos

PODJETJE Z INDUSTRIJSKIMI SUROVINAMI,
REPRODUKCIJSKIM IN ODPADNIM BLAGOM

Ljubljana — Parmova 33
TELEFON 312-664, TELEPR. 31-398

SE S SVOJIMI ENOTAMI V VSEH VEČJIH KRAJIH SLOVENIJE TOPLO PRIPO-ROČA ZA ODKUP ODPADNEGA BLAGA.

DAJTE INDUSTRIJI ODPADNE SUROVINE

TOVARNA TRIKOTAŽNEGA PERILA »PLETENINA«
Ljubljana — Zaloška cesta 14

- PROIZVAJA VSE VRSTE ŽENSKEGA, MOŠKEGA IN OTROŠKEGA PERILA IZ NAJBOLJŠIH SUROVIN

KUPUJTE NJENE IZDELKE IN ZADOVOLJNI BOSTE.

Pazite na
zaščitni znak!

Nesporen premik v rekordno kratkem času v sam vrh domače in evropske visoke mode in kvalitete: TEKSTINA Ajdovščina

TEKSTILNA INDUSTRIJA AJDOVŠČINA

tekstina

- tekson za eleganco
- tekson za šport
- tekson za pomlad
- tekson za zimo

PREBERITE! EDINSTVEN USPEH V TEKSTILU

TEKSON — umetno usnje je nov proizvod TEKSTINE iz Ajdovščine, ki je po svoji edinstveni kvaliteti in vsestranski uporabnosti presegal vsa pričakovanja. V tem proizvodu Tekstine so združene vse dobre lastnosti pravega usnja in tekstila:

- je mehko,
- zračno,
- lahko,
- za vodo nepropustno,
- trpežno,
- se kroji, šiva, lika, pere in kemično čisti enako kot tkanine,
- ni občutljiv na bencin in olje,
- odporen je na trenje,
- mehak ostane tudi na mrazu do -40° C,
- zdrži temperaturo do +160° C.

čudovit eleganten športen

v klasičnih in modnih barvah, v izredno pisanim koloritu z mnogimi odtenki.

- TEKSON je vsestransko uporaben:
- v konfekciji oblačil, klobukov, čepic in dežnikov,
- v industriji obutve, kovčkov in torbic,

— v tabetništvu avtomobilske in pohištvene industrije.

Po svoji nežni mehkoobi je tekson iz Tekstine nenadkriljiv doma in v tujini.

Oglejte si kostime, plašče, torbice in klobuke iz teksona! Prepričajte se sami!

Iskrene čestitke ob jubileju petindvajsete obletnice splošne ljudske vstaje zatiranega slovenskega življa na Primorskem.

VELETRGOVSKO PODJETJE

»Nanos«

EXPORT—IMPORT

POSTOJNA

s svojimi grosističnimi skladišči, maloprodajno mrežo in hladilnico v občinah Postojna, Koper, Piran, Izola, Il. Bistrica, Cerknica, Čabar, Delnice, Buje, Umag, Novigrad in Pula, nudi cenjenim potrošnikom veliko izbiro prehranjenega, galanterijskega, tekstilnega blaga, železnino, aparate za gospodinjstvo itd., po zmernih cenah in solidni postrežbi.

Cenjenim potrošnikom se toplo priporoča!

PRISRČNO ČESTITAMO OB 25-LETNICI VSELJDSKE VSTAJE NA PRIMORSKEM

Kdor gradi
varčuje,
če kupuje vse
pri GRAMEXU

GRAMEX NUDI ZA NAKUP

1.000.000 SD

KREDITA BREZ POROKOV

Za nakup zlasti priporočamo:

- prvovrstno salonično kritino »Anovo«
- kvaliteto vrsto cementa Trbovlje
- Anovo — Umag
- betonsko železo — na željo krivljeno po načrtih
- bogat sortiment keramike — sanitarij
- vse vrste apna
- vrata, okna, garažna vrata, parket, CARIL in drune obloge
- vse vrste opečnih izdelkov
- okensko steklo in drug gradbeni material

Informacije za potrošniški kredit daje prodajni oddelek, Kurilniška 10, tel. 310-140 in 312-851.

IZKORISTITE UGODEN NAKUP!

Prave izbire ni

Po konvenciji demokratske stranke sta le uradno potrjena že prej znana tekmeča za Belo hišo: Richard Nixon in Hubert Humphrey. Američani 5. novembra ne bodo mogli kaj dosti izbirati, precej drugače pa bi bilo, ko bi na konvencijah v Miami Beachu in Chicagu postavili druga kandidata, na primer Nelsona Rockefellerja in Eugena McCarthyja. Republikanci in demokratski kandidat za predsednika Združenih držav Amerike sta takšna, da pomenita korak nazaj tako za ameriško notranjo politiko kot za njeno politiko v mednarodnih odnosih. »New York Times« je zapisal, da je takšna izbira kar »odvratna«.

Republikanci so izbrali Richarda Nixona, nekajkrat poraženega politika, ki je bil podpredsednik v Eisenhowerjevih časih. Nixon od nekdaj velja za nasprotnika komunizma, čeprav je po izvolitvi za kandidata dajal drugačne izjave. Vendar je znano, da ameriški predsednik dostikrat ravna drugače, kot je obljubil pred volitvami. Spominjamo se še velikih razlik v političnih programih Goldwaterja in Johnsona — in mimogrede lahko ugotovimo, da je dandanes politika Lyndona Johnsona ravno takšna, kakršno je napovedal Barry Goldwater. Richard Nixon je bil v predvolilni kampanji »jastrebec« glede vietnamske vojne. Potem pa je svoje stališče nekoliko spremenil. Dejal je, da je za »stopnjevanje« na gospodarski, politični, diplomatski in psihološki fronti vietnamske vojne, da se zavzema za to, da bi »dosegli mir s pogajanjimi« in da bi »skrili ameriške čete in izdatke« v vietnamski vojni. Zavzel se je tudi za ožvitev vloge NATO — in za obnovitev pogovorov s Sovjetsko zvezo na najvišji ravni, da bi vietnamski problem spraviš na mrtve točke. Toda Američani in svet poznajo resničnega Nixona, ki je precej drugačen. Zakaj sicer po invaziji na Češkoslovaško ne bi ugotavljali, da je to usluga Nixonu, ki si bo kot antikomunist pridobil več glasov v boju s Humphreyem.

Čeprav je republikanska konvencija sprejela kandidata, ki pomeni korak nazaj, pa je precej pridobila s konvencijo demokratske stranke. Ta je potekala v znamenju notranjega razkroja in demoralizacije, zakaj napredne struje so bile poražene in Johnsonov kandidat Humphrey je dobil večino glasov, s čimer je potkolkel svoja naprednejša tekmeča McCarthyja in McGoverna. Vzemimo za primer samo stališči glede vietnamske vojne. Medtem ko sta bila McCarthy in McGovern za brezpogojno prekinitev bombardiranja Severnega Vietnama, pa je Humphrey prinesel s seboj stališče, ki so ga sestavili v Beli hiši in ki bi ga bil lahko podpisal nekdanji poveljnik ameriških sil v Vietnamu general Westmoreland: bombardiranje bi ustavili šele tedaj, če s tem ne bi tvegali, če s tem ne bi ogrozili ameriških čet v Vietnamu.

Hubert Humphrey je tudi nekakšen politični poraženec. Pred osmimi leti je nameraval kandidirati za predsednika ZDA, vendar ga je John Kennedy porazil na preliminarnih volitvah v dveh državah (Virginia in Wisconsin), tako da si je premislil. V tem ima torej nekaj skupnega z Nixonom: oba je leta 1960 premagal Kennedy. Leta 1964 ga je Johnson na konvenciji izbral za podpredsednika, letos pa ga je določil za predsedniškega kandidata. Johnson je ugotovil, da je njegova politika zavezana, zato se je sam odpovedal ponovni kandidaturi. Vendar se prav do konca upali, da si bo Johnson premislil. Demokratsko konvencijo so planirali tako, da je bila ravno ob predsednikovem šestdesetem rojstnem dnevu. Dogodek so nameravali slovesno proslaviti, potem pa »spontano« postaviti Johnsona za ponovnega kandidata.

Toda Johnson je gotovo trdno sklenil, da ne ostane v Beli hiši še štiri leta. Boljšega naslednika, kot je Humphrey, ne bi mogel najti, saj sta skupaj ustvarjala politiko. Delegati na demokratski konvenciji večinoma niso bili izvoljeni, marveč jih je postavil Johnson s svojimi pomočniki. Humphreyu je in bo še pomagal kot predsednik, saj je v prav posebnem ugodnem položaju.

Pri vsem tem ne gre spregledati najmlajšega Kennedyja. Edward Kennedy je bil tudi med potencialnimi predsedniškimi kandidati in imel je veliko možnosti zaradi tragične smrti svojega brata Roberta — in še prej zaradi atentata na Johna. Med naprednimi demokrati je imel precej podpore, vendar je raje sklenil počakati nekaj let. Na letošnji konvenciji bi ga tander Johnson-Humphrey prav gotovo porazil oziroma bi se politično kompromitiral, če bi bil na primer podpredsedniški kandidat pri Humphreyu. Bržkone bo Edward počakal in čez leta ponovno povedel demokratsko stranko v enotnost in sebe v Belo hišo.

Na republikanski konvenciji so bili vsaj enotni toliko, da so izvolili kandidata, ki je imel med republikanskimi največ uspehov na preliminarnih volitvah: v primerjavi z Rockefellerjem in Reaganom. Ta dva sta po Nixonovi izvolitvi zatrdila, da bosta kandidata podprla in si še naprej prizadevala za enotnost stranke.

Drugače je bilo na demokratski konvenciji. Ta je potrdila nesmiselnost ameriškega volilnega sistema, zakaj za predsedniškega kandidata so izvolili človeka, ki na preliminarnih volitvah ni imel uspehov, človeka, ki ga je Johnson pravzaprav potisnil v politično areno, tako da se je šele aprila »odločil« za boj. Na preliminarnih volitvah pa je zmagoval McCarthy in njegove zmage so bile dvojne: premagoval je tako republikanske nasprotnike kot demokratske tekmece. Demokratski volivci so se na preliminarnih volitvah dokaj jasno izražali za mir: od 50 do 80 odstotkov jih je bilo zanj.

Razcepljenost se je pokazala tudi na sami konvenciji, ko so v Chicagu izbruhnile hude demonstracije in so se celo udeleženci konvencije demonstrirali po ulicah zoper takšnega kandidata (drugače kot na republikanski konvenciji, kjer je bila potrjena enotnost). Ti nemiri, ki so bili zadušeni z grobo silo, so potkolili še tisto malo ugleda Johnsona in Humphreya v ameriški javnosti.

Tako se je Amerika po katastrofi s črnel, po katastrofi v Vietnamu, po »strmoglavljenju« Johnsona, po umoru Martina Luthra Kinga in Roberta Kennedyja in po uporih študentov znašil pred izbiro: Nixon ali Humphrey. Po zadnjih dogodkih na Češkoslovaškem se je položaj Nixona temeljito utrdil. Humphrey pa namerava nadaljevati Johnsonovo politiko in Johnson si je zadnje čase prizadeval, da bi odšel iz Bele hiše kot predsednik ZDA, ki si je prizadeval zboljšati odnose s Sovjetsko zvezo. Z nepričakovanim ukrepom Sovjetske zveze pa se je znašel v položaju, da je moral okrepiti svojo vietnamsko politiko: zlasti se, ker je DR Vietnam podprl invazijo Češkoslovaške s strani sil varšavskega pakta.

Zato ni izključena možnost o nastanku četrte stranke: poleg republikanske, demokratske in Wallaceove (rasističnega politika in nekdanjega guvernerja Alabame) naj bi nastala četrta stranka iz demokratov, pristavev McCarthyja. Ta stranka naj bi po zelo verjetnem porazu Huberta Humphreya na novembrskih predsedniških volitvah skušala obnoviti demokratsko stranko.

STANE IVANO

KULTURA IN PROSVETA

Ob izidu knjige Vilka Vinterhalterja

ZA JUGOSLOVANSKE NARODE TITO NI LEGENDA, NI UGANKA! TITO JE DEL JUGOSLOVANSKE STVARNOSTI, TAKO PRIRODEN IN POTREBEN KOT ZRAK ALI VODA. IN ČE PRESENETIŠ MLADEGA JUGOSLOVANA, DEKLICO ALI DEČKA, Z VPRAŠANJEM, KDO JE TITO, BO LE REDKOKDO ODGOVORIL, DA JE TITO PREDSEDNIK SFRJ. »TITO JE... TITO, NAS TOVARIS TITO«, SE BO GLASIL ODGOVOR

To je odlomek iz obsežne monografije Vilka Vinterhalterja »Po življenjski poti Josipa Broza«, ki je pred kratkim izšla v založbi beograjske »Kulture«.

— Delo je zbirka dogodkov in dokumentov o življenjski poti predsednika Tita, zbranih brez posebnih zgodovinskih, znanstvenih ali umetniških nagibov in predstavlja pravzaprav časnikarsko slikanico vsega, kar so drugi dali o Titu, skromno pojasnjuje avtor.

Kljub temu pa je knjiga »Po življenjski poti Josipa Broza« izredno obsežno in pomembno gradivo, ki osvetljuje življenje, besede in delo tovariša Tita kot le malokatera knjiga do sedaj. Avtorju je uspelo v 90 poglavjih predstaviti bralcu Titovo osebnost, njegovo veličino, vlogo in pomen v razvoju jugoslovanskih narodov in v sodobnih mednarodnih dogajanjih. Skozi poglavja »Antilegenda«, »Geneza«, »Zlate roke Josipa Broza«, »Vojna in revolucija«, »Novi vidiki«, »Na neskončnem platnu demokratičnega razvoja« do poglavja »Mi smo taki«, je skana veličastna življenjska pot o Titu, njegovem — našem razvoju in času.

Knjiga je izšla v srbohrvaščini — v latinici in cirilici —

kmalu pa bo tiskana tudi v slovenskem, makedonskem in drugih jezikih naših narodov. Tem izdajam bodo verjetno sledili številni prevodi v tuje jezike, saj se v inozemstvu za to knjižno delo zanima okoli 20 založnikov!

Nova izdaja »Previharimo viharje«

Leta 1942 spomlad je v Ljubljani izšla drobna knjižica nekega novega, dotlej neznanega pesnika. Pravi tisk je kazal, da je bila natisnjena v resnični tiskarni, čeprav je bila njena vsebina revolucionarna. »Previharimo viharje« je pisalo na naslovn strani, napisal pa jih je neki Matej Bor.

Ta drobna knjižica pesmi v enaki opremi kot so tik pred vojno izšle Prešernove in Gregorčičeve pesmi, je postala v nekaj tednih najbolj brano čtivo na Slovenskem. Partizani so jih raznesli na vse strani, okupatorska policija jih je uničevala, če jih je kje zaplenila. Minila so leta. Zvedeli smo, da je Matej Bor profesor Vladimir Pavšič, pesmi so ponatiskovali, peli, citirali. Ze zdavnaj pa so se poraz-

gubile prve izdaje »Previharimo viharje«, ohranjenih je le nekaj izvodov, ki jih lastniki varujejo kot največjo dragocenost.

Zato je letos, ob petindvajsetletnici vstaje na Primorskem, časopisno založniško podjetje »Soča« iz Nove Gorice v sodelovanju s »Partizansko knjigo« v Ljubljani izdalo »Previharimo viharje« v enaki opremi in tisku kot so izšli 1942. Naklada je za slovenske razmere vsoka — 30.500 izvodov, od tega 1000 oštevilčenih in podpisanih od Mateja Bora — Vladimirja Pavšiča. Knjižica stane samo 5 dinarjev. Bori in aktivisti, ki so se bojevali na Primorskem, jo bodo dobili zastonj na proslavi 15. septembra v Gorici.

FITZROY MACLEAN:

Vojna na Balkanu

Med knjigami iz programa zavoda »Borec«, ki so izšle pred kratkim, so tudi spomini nekdanjega brigadnega generala angleške vojske Fitzroya Macleana, ki ga je služba pripeljala kot načelnika angleškega vojaškega odposlansva v naš vrhovni štab. Tam je marsikaj videl in slišal, si zapomnil in po vojni zapisal. Knjiga je izšla v Angliji takoj po vojni, medtem ko je v Jugoslaviji prevod izšel prvič dosti kasneje v srbohrvaščini.

Brigadir Maclean, po narodnosti Škot, je od leta 1937 živel v Moskvi kot tretji sekretar britanskega ve-

leposlaništva. Kot tak je dobro poznal SZ in njen družbeni red, saj se je znašel tam v času, ko je bil Stalinov teror na višku in ko je bil milijone najboljših ljudi okusilo silbska taborišča, če jih ni doletela smrt po naravnem postopku kar na dvorišču sodišča, kjer so jim sodili. Zato je prišel k nam z močnimi vtisi teh dogodkov in menda nikakor ni mogel doumeti, da je pri nas nekaj drugega. Šele kasneje se mu je posvetilo v glavi, da niso vsi komunisti »komunisti«, čeprav je še vedno ohranil aristokratsko zadržanost do gibanj, kakršno je bilo naše. Pisal je tudi s svojega zornega kota, kot tujec. Zato je njegovo pričevanje zelo zanimivo in po svoje dragoceno.

Ze takoj na začetku, v II. poglavju, iskreno opisuje, kako si je predstavljal Tita. V SZ so si bili vsi enaki: od članov politbiroja do vojunov NKVD, ki so mu bili povsed za petami. Vsi so se ball odgovornosti, vsi so bili nesposobni, da bi mislili s svojo glavo, slepo so bili pokorni partijski liniji, ki so je narekovali višji voditelji. Vse je prevzemalo strašno občutje strahu in sumničanja. Razumljivo je, da je Maclean mislil, da je tak tudi Tito. Kaj kmalu pa je Maclean lahko ugotovil, da je Tito nekaj povsem drugega, drugačnega lik komunista.

Maclean je naše ljudi veljubil in z njimi prišel do Beograda. Ob stiku z Rdečo armado pa se znova v njem zbudi strah, da Jugoslovani ne bi izgubili svoje samostojnosti.

Prav dogodki zadnjih tednov izpričujejo, da je naša dežela ubrala svojo pot že leta 1937 in 1941, ne še leta 1948. In prav zato je »Vojna na Balkanu« dragoceno pričevanje o moči revolucije — izpod peresa škotskega aristokrata, poščenjaka in svobodomisleca.

Knjigo je prevedel Marko Selan, opremila pa Radmila Novak-Cluha.

MP

VISOKO KVALITETNA SODOBNO EMBALIRANA

»POLETJE V KONGU«

drama o Patriceu Lumumbi na deskah hamburškega gledališča

Eden najzanimivejših dogodkov preteklega gledališke sezone v ZR Nemčiji je bila vsekakor premiera in predvajanje drame Emme Cezara »POLETJE V KONGU«. To delo, ki je posvečeno znanemu afriškemu voditelju Patriceu Lumumbi in ki je doživelo svoj odrski krst v Parizu, je bilo tokrat prvič predstavljeno tudi nemškemu gledališkemu občinstvu.

Drama je dve leti ležala v predalu upravnika hamburškega gledališča. Ko jo je leta 1968 odkupil Radio Baden-Baden, so bili mnogi prepričani, da to delo ne bo nikoli prišlo na deske nemških gledališč. Zgodilo pa se je celo, da je dramo predvajalo hamburško Nemško dramsko gledališče, še preden so jo slišali poslušalci Radia Baden-Baden!

»Pregled zgodovine NOB v Trbovljah«

Revirski muzej NOB v Trbovljah pripravlja v sodelovanju z občinsko skupščino in občinskim odborom ZZB NOV Trbovlje »Pregled zgodovine NOB v Trbovljah«. Knjiga bo spregovorila o delavskem in partizanskem gibanju v tem rudarskem kraju.

Pri pripravljanju te publikacije sodelujejo nekdanji borci iz Trbovelj in člani ZZB NOV, ki so se v času druge svetovne vojne borili ali delali kot aktivisti v rudarskih revirjih. Posebno pozornost bodo avtorji posvetili zbiranju in pripravljanju slikovnega gradiva!

Partizanska ljudska pesem

Po gozdu zdaj okrog blodim

Po gozdu zdaj okrog blodim,
od doma sem pregnan;
ker ljubim le slovenski rod,
postal sem partizan.

Visoke gore, temni log
je partizanov dom;
v njem svoboda, srečne dni
morda dočaka bom.

Požgali rojstni so mi kraj,
odgnali drage vse;
Bog ve, če jih še videl bom,
morda že v grobu spe.

Le ena misel mi živi,
da narod vstaja spet.
Na vzhodu zarja že žari,
prihaja novi svet.

Besedilo znane narodne pesmi »Sirota jaz okrog blodim« je priredil za partizanske potrebe Ludvik Kukavica na Krimu v kurirski postaji »TV 1« meseca oktobra 1942. Za zbor jo je priredil Rado Simoniti.

IMELI SMO LJUDI ...

Jože Cviki

Na kranjskem pokopališču smo se soboto, 31. avgusta, poslovili od komaj 40-letnega Jožeta Cvikla, borce, invalida, aktivista in družbenega delavca. Na zadnji poti so ga spremljali sovaščani iz stražiške, bori, politični in družbeni delavci iz Kranja in mnogi njegovi sodelavci.

Komaj 16 let je bilo Jožetu, ko je odšel med partizane. Prejel je globoko zavestjo, da bil že takrat pripravljen na vse. Nobena naloga, nevarnost in tveganje mu ni bilo pretežko. V borbah je izgubil edino sestro, sam pa je bil hudo ranjen v glavo. Vendar so ga pozdravili. Račal mu je zapustiti vidne posledice na zunanost, v notranosti pa se okrepil moč upora, požrtvovanja in dela za skupno, lepše življenje. Zato je bil po vojni vnet organizator političnih, družbenih, športnih in gospodarskih akcij na ožjem in širšem območju. Z največjim zanosom je organiziral razne oblike rekreacijske dejavnosti za invalide, za njihovo usposabljanje na delu, za njihovo zaposlovanje in podobno. Sedem invalidskih podjetij na Gorenjskem je bilo — in je še danes — plod njegove organizacijske sposobnosti in vztrajnosti. Neutrudljivo je sodeloval v mnogih organizacijah in tudi v republiškem odboru Zveze invalidskih in vojni invalidov Slovenije, v raznih športnih, socialnih, zdravstvenih, vzgojnih in drugih dejavnostih. Zadnja leta je bil upravnik Zdravstveno-rekreacijskega centra za invalide v Strunjanu.

Hitra in huda bolezen, delno posledica poškodb iz NOB, ga je zajela sredi obsevnih delovnih zasnov. Odšel je. Njegovo delo, njegov vzor vere v življenje pa je ostal kot spomin mnogim soborcem, invalidom in vsem, ki so ga poznali. K. M.

Marija Zbontar — Globeljska mama

V Zalem logu je umrla Marija Zbontar. Globeljska mama, stara 77 let, partizanska mati. L. 1941 so se pri njej začeli oglašati prvi partizani in od takrat dalje so našli v njeni hiši toplo bazo, hrano in potrebne obvestila. Po časi smo začeli imenovati njeno hišo v Globelju in to ime ji je ostalo. Nikoli za svoje delo ni prejela ne pohvale in ne odlikovanja. Zadoščenje ji je bila zmaga.

Zdaj je ni več med nami. Toda zaradi njene prizadevnosti, požrtvovalnosti, boja proti nasilju in neomajne vere v napredek in zmago pravice je ne bomo pozabili. I. B.

Marija Kofol — Manzanova mati

V visoki starosti 89 let so sredi julija pokopali Manzanovo mamo iz Cepovana. Pokopnica je bila rojena v Komuniji, poročila pa se je s Slovincem in z njim pred sedemdesetimi leti prišla v Cepovano. Toda mož je v I. svetovni vojni umrl in ostala je sama nedoraslimi otroki. Ti so se preblijali skozi življenje, kot so vedeli in znali. Dva sinova sta že 1930 pobegnila pred zatiranjem v Jugoslavijo, njo in ostale otroke pa so fašisti preganjali. Sama je večkrat ilegalno prešla mejo, da bi obiskala sinova. Pred vojno je odšla od doma tudi hči, ostal ji je le sin Lojze. Tega so vpoklicali v italijansko vojsko. Tako po italijanski kapitulaciji je postal partizan in je še istega leta padel. Tudi oba starejša sinova sta bila partizana od leta 1941 in sta se 1945 vrnila v domače kraje. Toda kmalu je eden podlegel vojnemu ranam... Milan Trušnovce-Milčec

PELI BODO

V sklopu delavsko-prosvetnega društva »Svoboda« je delovala včasih v Izoli tudi pevsko sekcija, v njej pa so bili tudi nekateri člani ZB. Pevski zbor je nastopal ob raznih priložnostih in se lepo uveljavljal.

Toda zbor ni vedno našel na razumevanje ne pri vodstvu »Svobode« ne pri raznih drugih vodstvih. Zato so razna sporna vprašanja zajezila njegovo delo in zbor je počasi razpadel.

Nekaj članov sekretariata občinskega odbora ZZB je zdaj predlagalo, naj bi ustanovili pevski zbor, ki bi deloval pod okriljem tega odbora. Občinski odbor je predlog podprl ter sklenil ustanoviti tak zbor. Vanj naj bi se vključilo kar največ članov ZZB, pa tudi drugih, ki imajo veselje do petja. Pevci so se že zbrali in izvolili odbor, ki bo zbiral nove člane ter vodil delo zbora. V prvi polovici septembra naj bi pričeli tudi z rednimi vajami. Pred tem bi bilo treba sklicati širši sestanek pevcev, na katerem bi se pogovorili o pevovalji, utrjevanju discipline in delavnosti. Ta sestanek bo sklical občinski odbor ZZB. Odbor poziva vse člane ZZB, ki sta jim slovenska in partizanska pesem pri srcu, naj se vključijo v zbor ter pridobijo še druge ljubitelje petja, ki jih v Izoli ni malo, posebno med mladino. Ivan Skrljanec

TUJI OBVEŠČEVALCI NA OZKEM TIRU

Primeri, ki jih navaja članek, objavljen v »Frontu«, izvirajo sicer iz Makedonije, toda sovražnikova obveščevalna služba je prav tako ali pa še bolj prizadevna tudi v drugih naših republikah, zlasti pa v Sloveniji

Makedonija se je pred kratkim znašla v središču pozornosti in okrepljene dejavnosti tujih obveščevalnih služb. Zahodni obveščevalci se ne ukvarjajo le s psihološko diverzijo, temveč se po podatkih, ki so mi bili dostopni, čedalje bolj zanimajo za stanje in dogajanja na skoraj vseh področjih družbeno-političnega, gospodarskega in kulturnega življenja v Makedoniji. Najprivlačnejša zanje pa je seveda vojska, kakor tudi stanje narodne obrambe nasplo. Agenti CIA in drugih obveščevalnih služb skušajo zbrati čimveč podatkov o partijskem in državnem vodstvu, oborožitvi naših enot v južnih krajih države, bojnih pripravljenosti, osebnostih voditeljev, komandirjev in komandantov, o njihovih slabostih, željah in pogovorih.

Kaj jih razen tega še zanima? Kakšni so stroji v naših

tovarnah. Kakšno je razpoloženje med kmeti, ki jim je bila nacionalizirana zemlja. Hkrati s tem se vohuni CIA in drugih zahodnih obveščevalnih služb čedalje bolj zanimajo za nacionalno vprašanje, skušajo dobiti čimveč podatkov o makedonski akademiji znanosti in umetnosti, o razpoloženju med verniki po proglašitvi samostojnosti makedonske pravoslavne cerkve, pa tudi med pripadniki raznih nacionalnosti ter o odnosih med posameznimi republikami.

V Makedonijo čedalje pogostejše zahajajo — razen legalnih diplomatskih predstavnikov nekaterih zahodnih dežel, ki jih varuje diplomatska nedotakljivost — tudi turisti in razne znanstvene ekipe, med katerimi nekatere »spotoma« zbirajo podatke tudi za svojo vojsko oziroma njeno obveščevalno službo. Ekipe so običajno dobro pri-

pravljene in organizirane, njihovi člani znajo naš jezik, zanimajo pa se prav za vse: za ljudske običaje, praznike, ženitovanja, »slave« itd. »Znanstveni sodelavci« proučujejo sociološke, etnične, nacionalne in politične razmere. Sede po gostilnah, se pogovarjajo in poslušajo...

MORDA GRE ZA VOHUNSTVO

To se je pripetilo pred kratkim v Makedoniji...

Piloti reakcijskih letal so drug za drugim z raketami in bombami napadali cilj... Zemlja je drhtela od eksplozije. Visok steber dima se je dvigal nad zadetim objektom na poligonu. Oficirjem jugoslovanskega letalstva — pilotom so takoj javili s tal: »Uspešno raketiranje! Izvrstno, fantje! Zaslužili ste si petico!«

Toda današnje obveljavanje ni bilo zanimivo le oficirjem vojnega letalstva — tistih v zraku in onih na tleh. »Bojišče« so z daljnogledom opazovali še druge oči. Sio je za dva izletnika, ki sta skicirala okolico in tako skušala opraviti cilj svoje- ga izleta v prirodo.

Nekaterim domačinom, ki jih je pot nanesla tam mimo, pa je vse to bilo sumljivo. »Kaj ima ta skupnega z obveljavanjem?« so vprašali na postaji ljudske milice. »Treba je pogledati. Morda gre za vohunstvo?«

Kmalu so ugotovili, da se niso zmotili...

KAJ SE JE NA GRŠKO-JUGOSLOVANSKI MEJI DEJANSKO ZGODILO?

Kako velik pomen agenti CIA in njihovi sodelavci prisojajo raznim dezinformacijam, katerih namen je vnašanje nemira med ljudi, dokazuje tudi tale primer.

Med državnim udarom so agenti CIA vzdolž južne meje sprožili govorice, da so se začele na drugi strani meje zbirati ameriške enote, da so nad Djevdjelijo že sestrelili njihovo letalo, da je Bitolj zavzel itd. Navzlic temu pa na kak večji odmev te govorice le niso naletele.

Pred kratkim je uslužbenec S. M. zasledoval in nazadnje tudi razkril večjo ilegalno nacionalistično organizacijo, ki je bila povezana z nacionalističnimi emigrantskimi elementi. Iz tujine so ji prihajala tudi vsa navodila in pomoč za pripravljanje oboroženega boja z namenom, da zruši sedanjo družbeno ureditev. Državljan S. M. je menil, da je to tudi njegova zadeva in je s pomočjo varnostnih organov polovil sovražnikove agente in njihove sodelavce.

FOTOAMATERJI PRI VOJAŠKIH OBJEKTIH

Bilo je v zahodni Makedoniji...

Pastir M. Z. in njegova prijateljica I. V. sta pred kratkim prišla na postajo ljudske milice in prijavila zadevo, ki po njunem mnenju ni bila povsem v redu.

»Avtomobil s tujo registracijo je zavil z avto ceste,« sta povedala, »in se zaustavil pri

nekem vojaškem objektu.« Turisti so menili, da je to najustreznejši kraj za taborenje in za počitek. Tam so nameravali tudi prenočevati...

Dejansko pa so se tuji znašli že precej globoko v preprovanem con. Navzlic temu pa to vsaj sprva ni še nikogar motilo. Pastirju pa so postali sumljivi, ko so začeli fotografirati vojaški objekt. Takoj je nanje nahujskal svoje ogromne šarplanince, jih preganjal in si zapisal registrsko številko njihovega avtomobila, nato pa na miličniški postaji povedal, kaj je bil videl.

ČLOVEK, KI PRICA KUJE VLAKE

Tuji obveščevalci včasih delujejo kar javno.

Na neki pomembni železniški postaji med Skopjem in Djevdjelijo je uslužbenec, ki je preverjal vagon, opazil človeka, ki je redno prihajal na peron in ki so ga zanimali le vlak iz južne smeri. Koga je pričakoval? Saj ni nikogar dočkal, pa tudi z nikomer se ni sestajal. Kadarkoli pa je ta človek šel mimo službenega vagona, si je vselej nekaj zapisal. Uslužbenec Jordan Z. je kaj kmalu ugotovil, za kaj gre. Tujec si je pri razkladanju službenega vagona vselej dobro ogledal številke vojnih poštnih pošiljkah. Pri tem je bil tako dosleden, da je včasih, kadar ni dobro razločil številke, stekel za vozičkom z naloženimi paketi, in znova preverjal številke.

Kakšne »konjičke« le imajo nekateri tuji v naši deželi!

ZANIMANJE ZA VOJAŠKO ŽIVLJENJE

Neki drugi tujec, ki so ga prav tako razkrinkali kot vohuna, je potem, ko je bil že za zapah, pripovedoval, kako dober vojak je bil svoje čase. Bil je, kot se je hvalil, pravi vzor ameriškega vojaka. Odkar pa je kot civilist prišel v našo deželo, si je spet zaželel vojaškega življenja. Zato se je z avtomobilom vsak večer pripeljal blizu kake vojašnice, ugasnil motor (»da vojakov ne bi vznemirjal«) in opazoval vojakke. Ob tem je ba- je obujal spomine na »stare dobre čase«, ko je bil tudi on v vojski.

»To mi je postalo sumljivo,« je varnostnim organom pripovedoval delavec Trifun J., ki se je mimo vojašnice vračal z nočne izmene. »Kaj neki želi zvedeti tujec v avtomobilu, ki je stal v senci kakega drevesa? Mislim, da bi bilo treba videti, kaj se za tem skriva.«

Prav Trifunu se je bilo treba zahvaliti, da so tako hitro odkrili, kako je hotel tujec zvedeti, koliko vojakov je v vojašnici, kako so oboroženi, ali imajo vojakji kako novo orožje, kdo prihaja ali odhaja iz vojašnice in podobno. Tako je sedel v avtomobilu in — ko da se zabava — vse popisal in skiciral...

Nikakor pa ni računal na to, da ga bo naveden delavec, za katerega ne bi pričakoval, da ga zunaj družine in tovarne še kaj drugega zanima, na lastno pobudo odkril in preprečil njegovo delovanje.

D. Kljajić

Na mnoga leta, Ludvik!

Te dni je dopolnil šestdeset let tovariš Ludvik Kukavica iz Zgornjega Kašlja pri Ljubljani.

Kot sin revne družine je kmalu spoznal, da vodi pot do lepšega življenja samo skozi boj. Zato se je že 1933 vključil v delavsko-prosvetno društvo »Svoboda«, kasneje pa v »Vzajemnost«. Dolga leta je bil

odbornik, tajnik ali blagajnik, sodeloval je tudi pri organizaciji stavk in demonstracij. Zaradi tega so ga imeli orožniki na piki, nadzorovali so ga in mu preiskovali stanovanje, sedemnajstkrat pa so ga tudi aretirali. Med prvimi je poskušal oditi v Španijo. Prvič so ga zajeli na otoku Braču, drugič na švicarski meji. Kljub temu je še vedno ostal v vrstah aktivistov.

Leta 1941 je bil spet med prvimi, ki so vzele puške v roke. Dne 26. julija je postal član partizanske skupine na Molniku, iz katere se je kasneje razvil 2. štajerski bataljon, nato pa II. grupa odredov. V njej je bil Ludvik sprva bolničar,

nato pa četni komisar. Vmes je tudi pesnil. Njegove so: »Tam na Pugled gorah,« »Je šivala deklica zvezdo«, »Po gozdu jaz okrog blodim«, »Za vasjo je čredo pasla« in druge. Nekateri so bile objavljene tudi v našem listu.)

Po roški ofenzivi je bil v Tomšičevi brigadi, nato pa v zaščitnem bataljonu glavnega štaba. Ko so bile ustanovljene kurirske postaje, je organiziral prvo tako postajo za zveze z Ljubljano in Dolomiti, na Krimu. Ta postaja je delovala v zelo težavnih razmerah, saj so jo domači belogardisti in Italijani vztrajno iskali. Kasneje, ko je iz ene postaje nastala mreža 145 postaj s približno 1400 kurirji in funkcionarji, je postal Ludvik Kukavica politični komisar komande rečnih postaj Slovenije v rangju brigadnega komisarja. Na tej dolžnosti je ostal do osvoboditve.

Po vojni je kljub slabemu zdravju in 60-odstotni invalidnosti ostal vrsto let v službi, razen tega pa je prizadevno deloval v družbenih ter političnih organizacijah. Že več let zapovrstvo je tudi na čelu kurirjev nastopal pri raznih proslavah, posebno pri »Pohodu ob žici okupirane Ljubljane«.

Za svoje delo je poleg »Spomenice 1941« dobil tudi druga visoka odlikovanja: Red zasluge za narod z zlatim vencem, Red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem ter Red za vojne zasluge z zlatim vencem.

Ob njegovem življenjskem jubileju mu priručno čestitamo njegovi nekdanji soborci, posebno kurirji.

Maks Burgar

V zadnjem času se je na našo pravno posvetovalnico obrnilo več naših naročnikov s prošnjami za pojasnilo o invalidskem dodatku. Tudi K. F. iz okolice Maribora prosi za pojasnilo in navaja, da je njegova stara glava preslabab, da bi vse to doumel. V mislih ima namreč novi republiški zakon o vojaških vojnih invalidih, ki določa pogoje za invalidski dodatek, za oskrbnino, vsebuje pa tudi predpise glede zdravstvenega varstva vojaških vojnih invalidov. Novi predpisi so res precej zamotano napisani, deloma celo tako, da se je treba kar potruditi, da jih razumemo. Zato prav radi verjamemo našim bralcem, da se v njih ne znajdejo. Vendar pa doslej niti enemu našemu bralcu, ki se je doslej obrnil na nas, nismo mogli dati točnega odgovora. To pa zaradi netočnih podatkov. Točen odgovor na vprašanje, ali priloščena pripada invalidski dodatek, zahteva točne podatke glede premoženja in osebnih dohodkov invalidskega upravičenca kakor tudi glede njegovih družinskih članov. Prav tako zahteva točne podatke o dohodkih od hiše, pa podatke o višini pokojnine ali invalidnine (to sploh težko loči večina naših bralcev), predvsem pa podatke o višini katastrskega dohodka od kmetijstva. Brez točnih podatkov in števil ter izračuna na podlagi njih ne moremo dati točnejšega pojasnila. V tem smislu smo tudi v pismu

odgovorili tov. K. F. iz mariborske okolice, kot pač odgovarjamo vsak teden desetim ali še več naročnikom. Vsem pa na kratko pojasnjujemo določbe našega novega republiškega zakona o vojaških vojnih invalidih, in sicer tiste določbe, ki govore o invalidskem dodatku.

Pravico do invalidskega dodatka imajo uveljaviti osebe in družinske invalidnine pod pogoji, ki so določeni v zveznem zakonu o vojaških vojnih invalidih, če sami ali njihovi družinski člani nimajo dohodkov, ki bi presegali predpisani

Invalidski dodatek

minimum. Naj omenimo, da po zveznih predpisih pripada pravica do invalidskega dodatka osebnim invalidom I. od V. skupine ne glede na starost, invalidom drugih skupin ter družinskim invalidskim upravičencem pa le, če so stari (moški) nad 65 let oz. (ženske) nad 55 let. Seveda pa morajo invalidski upravičenci izpolnjevati predvsem pogoje glede cenzusa. To pa pomeni, da njihovi dohodki ne smejo presegati z zakonom določenega maksimuma. Redni dohodki od kmetijske dejavnosti ne smejo presegati 160 N-din, drugi redni dohodki pa ne 200 N-din mesečno. Za redni dohodek od kmetijske dejavnosti se šteje katastrski dohodek iz prejš-

nega leta, ki je bil podlaga za odmero davka, povečan za štirikrat. Za druge redne dohodke se štejejo osebni dohodki iz delovnega razmerja, pokojnina, dohodki iz samostojne dejavnosti, dohodki od stavb. Osební dohodek iz delovnega razmerja se izračuna tako, da se šteje povprečni mesečni osebni dohodek minulega leta, zmanjšan z 67%.

kot pokojnina pa se upošteva pokojnina od decembra minulega leta, zmanjšana za 33%. Za dohodek od samostojne dejavnosti in dohodek od stavb se šteje dohodek, ki je bil podlaga za odmero davka. Seveda se upoštevajo dohodki vseh družinskih članov, dohodki enega samega družinskega člana pa se spet delijo med vse člane družine. Pri tem se seveda med člane gospodinjstva štejejo tudi polnoletni člani ožje družine upravičencevega otroka, ki živijo na posestvu in se preživljajo izključno z dohodki posestva.

Treba je torej vedeti, da dohodki invalidskega upravičenca ne smejo presegati določenega maksimuma, pa naj bodo

to dohodki kmetijstva (160 N-din mesečno) ali drugi dohodki (200 N-din mesečno). Zakon točno predpisuje način, kako se ugotavljajo in izračunavajo ti dohodki in kaj se vanje všteje. Treba je pojasniti samo še, koliko znaša invalidski dodatek. Poln invalidski dodatek znaša 350 N-din mesečno. Če dva ali več upravičencev družinske invalidnine izpolnjuje pogoje za invalidski dodatek, se dodatek poveča za vsakega upravičenca za 30%. Invalidom, ki se sami preživljajo in bolehalo za aktivno tuberkulozo, pa se invalidski dodatek poveča za 100 N-din, vendar le, če gospodinjstvo nima dohodkov od kmetijstva. Sicer pa je invalidski dodatek enak razliki med delom rednih dohodkov, ki mesečno odpadejo na upravičenca, in polnim invalidskim dodatkom v višini 350 N-din. Ne sme pa dodatek biti manjši od 30 N-din.

Res je, da so ta določila precej zamotana. Invalidski upravičenci pa naj se razen na našo posvetovalnico obračajo na svoje občinske invalidske referente, kjer bodo dobili ustrezna pojasnila o svoji upravičenosti do invalidskega dodatka.

PRAVNA POSVETOVALNICA

KUPUJTE SAMO URADNO KONTROLIRANE ZLATE IZDELKE

SOCIETA

"DARWIL"

GENERALNO SVICARSKO ZASTOPSTVO

TRST, Piazza S. Antonio Nuovo 4/I-II

• NUDI PO SVETOVNIH KONKURENCNIH CENAH NAJVEČJO IZBIRO ZLATEGA NAKITA V EVROPI iz 14. 18 in 22-karatnega uradno KONTROLIRANEGA zlata.

• PRODAJA S POSEBNO GARANCIJO!

• NA ZALOGI VEDNO PREKO 600 MODELOV UR DARWIL in ARETTA.

Ure znamke Darwil in Aretta lahko nabavite tudi v specializiranih trgovinah in veleblagovnicah v Jugoslaviji.

SERVISI za vzdrževanje so organizirani v vseh večjih mestih v Jugoslaviji.

SAP LJUBLJANA

ODDELEK ZA TURIZEM, TITOVA 38

Poslovalnice: Ljubljana, Zagreb, Brežice, Krško, Trbovlje, Idrija in Cerknica

Vabimo vas na jesenske izlete

Veliko 9-dnevno turistično potovanje smo pripravili od 15. do 23. septembra t. l.

RAVENNA — RIM — NAPOLI — CAPRI — FIRENZE

Na tem potovanju si boste ogledali in spoznali kulturne in zgodovinske spomenike Italije.

ISTRO

boste spoznali na nedeljskem izletu 22. septembra t. l. Potovali bomo prek Divače, Risanja, Hraštovelj, Buzeta do Motovuna in se vračali prek Buja, Portoroža in Kopra v Ljubljano

V ZRN bomo potovali 27. septembra t. l.

MÜNCHEN

Veliko prireditvev Oktoberfesti in tehnične dosežke znanega bavarskega mesta si bomo ogledali v 4 dneh. Na povratku pa bomo videli še Salzburg Grossglockner in Koroško.

AVSTRIJO — ŠVICO IN ITALIJO

bomo prepotovali 28. septembra na 8-dnevno potovanje: Cortina, Bolzano, Innsbruck, Liechtenstein, Zürich, Luzern, Bern, Lausanne, Torino, Milano, Genova, La Spezia, Pisa, Firenze, Bologna, Padova in Trst. Na celotni trasi boste pod vodstvom strokovnega vodiča videli kulturne in zgodovinske spomenike in tehnične dosežke večjih mest teh držav.

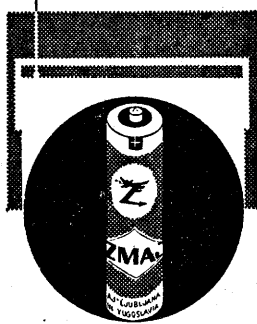
• ZAHTEVAJTE PROGRAME ZA POSAMEZNA POTOVANJA.
• ZANIMAJTE SE ZA NACIN OBROČNEGA ODPRAČEVANJA.
• ZNIZUJEMO CENO NA OSERO ZA SKUPINSKA POTOVANJA.
• PREPRICAJTE SE O KVALITETI NAŠIH POTOVANJ

SAP — LJUBLJANA

Titova 38, tel. 314-922

ZA VAŠ TRANZISTOR GRE!

BATERIJE za tranzistorje

- posebno za tranzistorje nova baterija SUPER PL po angleški licenci VIDOR
- 50% daljša življenjska doba
- plastična prevleka onemogoča izločanje kisline
- izredno natančne mere
- elektronska kontrola kvalitete

TOVARNA BATERIJ ZMAJ LJUBLJANA

Markacije na Rog

Po proslavi v Kočevju so si pionirji zaželeli še na Rog. Posvetovali smo se in jim ugodili. Zelo so se razveselili. V Bazi 20 smo jim pokazali ohranjene barake, ki so skrite po kotanjah in mlademu človeku zbijajo spomine na pravljice iz knjig. Seveda so pravljice zbledele spričo pripovedovanja o pomenu teh skritih barak v takratnem vodstvu našega boja za obstanek, za novo lepše življenje.

Ko pa smo se odpravili naprej... Markacije za Bazo 20, ki so bile nekoč postavljene, so tako obledela, da iz njih ni moč več razbrati črk in znakov. Na dveh križcih smo se ustavili in se odpejali bolj po občutku kot v prepričanju, da gremo prav.

Spričo velikih stroškov, ki jih terja vzdrževanje toliko barak v Bazi 20 — saj smo videli lepo popravljene strehe in podobno — prav gotovo ne bi pomenilo velikega izdatka, če bi kupili nekaj barve, da bi obnovili črke in znake na že postavljenih tablah ob cesti iz Kočevja.

K. Makuc

Taborniki »Otoka« so taborili v Kokarju

Taborniki partizanskega oddela »OTOK« iz Celja so letos že drugi taborili v prijaznem kraju Kokarju — Zg. Savinjska dolina.

V treh izmenah od 5. 7. do 14. 8. je taborilo nad 120 članov 40 dni. Čeprav vreme drugi in tretji izmeni ni bilo povsem naklonjeno, so vseeno preživeli nekaj lepih dni. Prva izmena se je posvetila krajšim izletom, ureditvi tabora in kopanju, druga in tretja pa partizanskim pohodom, delovnim akcijam in taborniškim veščinam.

Taborniki so opravili tridnevni pohod po poteh borcev XIV. divizije in pohorskih partizanov od Kokarja prek Velenja, Zg. Dolica, Mislina do Rogle na Pohorju, kjer so prenočili in pripravili taborni ogenj. Nato jih je pot vodila proti Sl. Konjicam do Tolstega vrha — Konjiška gora, kjer so sodelovali pri odkritju spominke plošče padlemu komandantu Bračičeve brigade Milenku Kneževiču.

V partizanski vasi Gabrovlje so udeležencem pohoda pripravili lep sprejem. Tretji dan pohoda smo posvetili osrednji proslavi 25-letnice Bračičeve brigade v Sl. Konjicah, kjer je tabornik Fico poročal o prehojeni poti in izročil pozdrave tovarišu Jožetu Borštnarju, komandantu IV. operativne cone. Borci brigade Mirka Bračiča in prebivalci Slov. Konjic so tabornike pri srčno pozdravili. Te svečanosti in pohoda se je udeležilo nad 50 tabornikov oddela »OTOK« in dva tabornika oddela »Severnica« iz Maribora. O bojih na tem področju je udeležencem pohoda

Kombinat »MLINOTEST« Ajdovščina

Izdeluje prvovrstne testenine, jajčne in navadne, v zelo širokem asortimentu

Potrošniki — prepričajte se o izredno dobri kakovosti naših testenin.

KOTIČEK MLADEGA RODU

Hvala, tovariš Luka!

V IMENU CELJSKIH PIONIRJEV, KI NOSIMO IME PO II. GRUPI ODREDOV, SE VAM ISKRENO ZAHVALJUJEM ZA PRIJAZEN ODZIV NAŠI PROŠNJI, DA SE PODPIŠETE V ZVEZKE S PLATNICAMI, NA KATERIH SO FOTOGRAFIJE POMEMBNIH KRAJEV IN SPOMENIKOV IZ NOB. PONOSNI IN VESELI SMO, DA BOMO MED TISTIMI REDKIMI SREČNEŽI, KI BODO S KOČEVSKEGA ZBORA POLEG LEPIH SPOMINOV PONESLI S SEBOJ TUDI VAS AVTOGRAM.

DOVOLITE, DA IZKORISTIM TO SREČANJE Z VAMI IN VAS POPROSIM, DA BI PRIŠLI KDAJ TUDI MED NAS — KROZKARJE NOB!

NADA ZUPAN,
Celje,
Osnovna šola Prule

Pohod slovenskih pionirjev

na zborovanje v Kočevju, v soboto, 31. avgusta 1968

Avtobusi, okrašeni z rdečimi zastavicami, cveticami in smrekovimi vejicami, so pri-

peljali pionirje iz vse Slovenije. Kako lep je bil pogled na mesto! Zastave so plapo-

lale v vetru in zazdelo se mi je, da se skupaj z nami vselej današnjega dne. V soncu, ki je kdaj pa kdaj pokukalo izza oblakov, so se svetilkali transparenti in zvezde na titovkah pionirjev.

Komemoraciji pred spomenikom svobode je sledilo zborovanje pred Domom telesne vzgoje v Gaju, lepem športnem parku, kjer je tovariš Janez Vipotnik pozdravil vse prisotne. Njegove besede so nas razveselile — imel je tako lep in dolg govor — in bili smo slovesno razpoloženi. V kulturnem delu sporeda smo bili prijetno presenečeni, ko so nastopile sestre Stritar in Vladoša Simčičeva s programom, ki so ga izvajale na Kočevskem zboru leta 1943. Danes so to tovarišice, ki so v težkih časih razveseljevale borce, znane slovenske umetnice.

Po končanem programu je bilo skupno kosilo za vse pionirje in druge udeležence. Po kosilu smo se razdelili v skupine po mestu. Ob 7. uri je bila ob tabornem ognju zabava. Po programu, ki so ga pripravili taborniki iz Ljubljane, smo zaplesali partizansko kolo.

Ta dan bo ostal vsem pionirjem, borcem in organizatorjem še dolgo v spominu, saj smo se vrtni domov z nezbrisnim spominom na veliki in enkratni doživljanj!

ZDENKA VIRANT,
Cvišlarje 4,
p. Kočevje

Pšejo nam...

Draga tovarišica Milena!

Najlepše se vam zahvaljujem za pismo, ki sem ga še pravočasno sprejela. Ravno ko sva se s sestro odpravljali na prireditev v Kočevje, je prišel tovariš pismonoša in mi ga izročil. Zelo sem se razveselila in bila sem srečna, da bom lahko spet sodelovala z vami.

Zvedela sem, da ste se tudi vi udeležili Pohoda pionirjev v Kočevju. Iskala sem vas, vendar sem vas zgrešila. Res škoda, saj bi bilo zelo zanimivo, če bi skupaj jedli pri vojaških kotlih!

Sprejmite mnogo prisrčnih pozdravov!

ZDENKA VIRANT,
Cvišlarje 4,
p. Kočevje

Draga Zdenka!

Veš, ko sem se v soboto sprehajala po Kočevju, sem si ob vsaki skupini pionirjev in pionirk, ki sem jo srečala — in teh ni bilo malo — zaželela: ko bi bila med njimi Zdenka! V Kočevju sem bila prvič in mi vodič ne bi škodil, kaj misliš? In če bi bila to ti — saj sva že kar dobri prijateljici — bi bila tega še bolj vesela. Pa se pogovorili bi se lahko po mili volji.

Če te pot pripelje kdaj v Ljubljano, se oglasi v našem uredništvu — da popraviva zamujeno!

Pozdrav in hvala za prispevek!

MILENA

REKLI SO...

IZJAVE NEKATERIH UDELEŽENCEV POHODA SLOVENSkih PIONIRJEV, KI SEM JIH ZABELEŽILA V KOČEVJU, V ZGODNJIH JUTRANJH URAH — SE PRED PRICETKOM PROGRAMA!

— Čeprav nas loči do začetka šolskega leta še teden dni, sem se vabilu za udeležbo zborovanja slovenskih pionirjev v Kočevju z veseljem odzval. Med sovrstniki se imenitno počutim, pa tudi marsikaj novega bom zvedel, predvsem, kako je bilo na Kočevskem med NOB. Želim, da bi bilo lepo vreme, da bi proslava uspela, da trud organizatorjev prireditve ne bi bil zaman!

Obsojam agresijo članice Varšavske zveze na Češkoslovaško, občudujem enotnost ČSSR v teh težavnih trenutkih in spoštujem njihovo željo po samostojni razvojni poti v socializem.

IGOR DOBRILLOVIČ,
Ljubljana

— Okrožnice, s katero so nas vabili na to veliko zborovanje slovenskih pionirjev, sem se razveselila. Kaj takega ne doživim vsak dan, sem si odzvala. Spoznala bom nove prijatelje, si ogledala Kočevje in zvedela kaj več o zgodovini tega lepega mesta ob Rini.

Skrbno prebiram tudi »Kotiček mladega rodu«. Vem, da se z našega konca premalo oglašamo in obljubim, da bomo pri dopisovanju v bodoče bolj priidni.

HELENA TURK,
Loški potok

— Tudi jaz sem pomagal pri organizaciji te prireditve. Dela je bilo veliko, veliko pa je bilo tudi mladih rok in v tednu dni je bilo v Kočevju vse pripravljeno. Skrbil me le muhasto ravno odpravljala v Ljubljano. Kakor vidite, sem tu in ni vreme, ki nam to tako rado zagode.

Ponosen sem, da je prav Kočevje gostitelj te množične manifestacije slovenskih pionirjev.

BOJAN ŠOBAR,
Kočevje

— Ko sem zvedela za zborovanje v Kočevju, sem se mislila, in se vabilu z veseljem mi žal! Veste, rada potujem, veselim se novih srečanj in spominov, h katerim se vračam, kadar mi je hudo...

Obsojam agresijo na Češkoslovaško in ne razumem, zakaj so jim to storili. Saj so zahtevali le svoje pravice, kajne?

METKA HANZUREJ,
Maribor

MARSIKATERO OKO SE JE OROSILO IN NEMALO ROK JE SKRIVOMA UTROLO SOLZO, KI JE SPOLZELA PO LICU OB SPOMINU NA TEŽAVNE DNI NAŠEGA NARODNOOSVOBODILNEGA BOJA, ALI PA OB POGLEDU NA MLADI ROD, KI SE JE TAKO POLNOŠTEVILNO UDELEŽIL 25-LETNICE KOČEVSKEGA ZBORA TER S TEM DOKAZAL, DA JE VREDEN VELIKIH ŽRTEV, DA ZNA CENITI NJIHOVO BORBO ZA SVOBODO IN NEODVISNOST IN JO JE PRIPRAVLJEN TUDI BRANITI.

VLASTA EKAR, 8. c,
Osnovna šola Bičevje

Kako ohraniti lepo podobo soročnikov? Francoski filmski igralec Jean Gabin je odgovoril v neki anketi: »Soročniki so kakor plačilni obrisi — najlepšo podobo o njih imaš, ko so daleč...«

Skot zaupa samo bogu... Nekdo trgovsko podjetje v škotskem mestu Aberdeenu je izobesilo v izlozbi takšne opozorilo: »Na kredit izdajamo samo — bogu, vsem drugim pa samo za gotovino...« Podjetje pač zanesljivo ve, da se bog ne bo pojavil v trgovini...

Izdala ga je... Na nedavnih volitvah v Panami je neki kandidat dobil samo tri glaseve. Zena ga je — je poročal neki panamski časnik — pozdravila z besedami: »Vedela sem, da imaš še eno — ženo!«

Lovska s športnega področja... Nekaj nizozemski časnik je objavil tole zgodbo: »V Paningu je na nogometni tekmi dveh lokalnih moštev napadel Gerd Jansen tako silovito brcnil žogo, da je poletela čez vse igrišče in na polju smrtno zadela nekoga divjega zajca. Zajca so slovesno pokopali na večerji Jansenovega moštva. Nato pa je policija Jansen na oglobila, ker je ubil divjega zajca, čeprav ni imel lovskega dovoljenja...«

Če soglašata dva... Izvedenec za finančna vprašanja pri britanskem radiu je takole opisal odnos med ministrom za finance in narodno banko: »Če ministrstvo za finance in narodna banka ne soglašata, tedaj ministrstvo za finance nima prav, če pa soglašata, tedaj nimata prav ne ministrstvo ne banka...«

Nevoščljivec? Pisatelj J. Rippon se je v nekem predavanju znebil tele zlobne izjave na račun prejemnikov Nobelove nagrade: »Nobenega pisatelja, Nobelovega nagradjenca, ne poznam, ki bi bil po prejemu nagrade napisal kaj takšnega, kar se izplača prebrati...«

Cudna primerjava... Herbert Weizsäcker, socialisti, minister v za-hodnonemški vladi, je takole kritiziral de Gaullova odnosa do Evrope: »Evropa ni švicarski sir, v katerem je Francija luknja, okrog katere se gradi Evropa...«

Človek in živalsko meso. Francoski znanstvenik Gilbert Ceburon je rekel v nekem predavanju: »Človek je meso vseh živali, razen tistih, ki žo njega...«

Kako se razlikuje optimist od pesimista? Na to vprašanje odgovarja neki članek v časniku »Literaturnaja gazeta«: »Optimist pravi dvakrat dva je pet in se veseli, pesimist pa pravi: dvakrat dva je štiri in je ves vznemirjen...«

Zanikanje zanikanja... Predsednik ZDA Johnson je rekel na tiskovni konferenci: »Ni res, da sem rekel, da nismo nikdar živeli tako dobro — sicer pa, ali ni to res?«

Le čevlje sodi naj Kopitari! Urednik angleškega časnika »New Statesman«, katolik P. Johnson, je napisal, ko je obravnaval papežev encikliko (ok. 1968): »Prepovedi uporabe umetnih sredstev za preprečevanje porodov: »Vsi katoliški starši poznajo neprimerno bolj praktična vprašanja zakonskega življenja ko — stari samec...«

PIŠE:
ANA KUCELJ

JANEZOVA ČETA
PIŠE:
J. RAVNIK

16. Vaščani so imeli polne roke dela s spraviljanjem pridevkov, pripraviljanjem drv in stelje. Komaj so imeli čas, da so šli v nedeljo k maši v farno cerkev. Od tam so vsak mesec enkrat prinesli nekaj živeža, ki so ga dobili na živilske nakaznice. Italijanski vojaki so bolj poredko prihajali na Lepi hrib. Kljub delu in osamljenosti vasice pa so prebivalci kmalu zvedeli, da se v gozdovih zbira nova vojska — partizani. Brezarjev Nace je pustil službo pri bogatem posestniku v Dolu in nihče ni vedel, kam je šel. Pri Brezarju niso govorili o tem, čeprav so vsi dobro vedeli.

17. Za jesenjo je prišla zima in Brezarjeva peč je bila prijetno topla. Podnevi sta na njej posedala in se grela najmlajša dva — Metka in Jožek, zvečer pa so se nanjo spravili trije mladi vojaki, ki so bili večkrat vsi premočeni, saj so gazili globok sneg daleč v gozdu. Tako so zabrisali sledove za partizani, ki so prihajali v vas. Včasih se je kateri od njih ustavljal pri Voglarju, vsi pa so se izogibali Brnarjeve in Matjoneve hiše. Brezarški so kar požirali besede partizanskega komandirja Cirila, ki je večkrat prišel vprašat po novicah in je marsikaj povedal.

18. Lesene puške so bile dobro skrite. Janez je spet rezljal in tako napravil lesene pastirce in ovčke za božične jaslice. Za praznike so postavili v kot še smrečico in jo okrasili s papirnatimi trakovi. Na novoletno jutro je prišel domov Nace in z njim dva tovariša. Od nekod so prinesli nekaj zrna prave kave. Prijetno je zadisalo, ko jo je mati skuhala na ognjišču in nalila v lončene skodelice. Tudi potico so imeli. Za nadev je mati skuhala in drobno zrezala suhe hruške. Nace je bil dobre volje. Dejal je, da bo kmalu konec vojne in takrat bo vsega dovolj.

DOBRO JE, ČE VESTE

Po napadu nacistične Nemčije na ZSSR 1941. leta so sovjetski ljudje naglo premestili iz zahodnih krajev države na vzhod — na Ural, v Povolžje in v Sibirijo — 1523 tovarni, med temi 1360 velikih, prvenstveno tovarni za izdelovanje orožja in vojaških potrebščin. Ukrajinska tovarna tankov se je združila z ustreznimi tovarnami v Uralski tankovski zavod. Tovarne traktorjev so se združile in izdelovale tanke. Premesčanje tovarni je trajalo samo nekaj mesecev. Stroje nekaterih tovarni so začasno namestili kar pod milim nebom. Harokovske tovarne tankov so npr. razdrili 19. oktobra 1941. leta, 8. decembra istega leta pa so, na novem mestu, že izdelale prvih 25 tankov T-34.

Najstarejši konjev prednik je živel pred približno 50.000.000 leti. Temu konju pravijo eohippus. Ta prednik je bil komaj tako visok kakor današnja lisica, na prednjih nogah je imel po štiri, na zadnjih po tri prste. V milijonih let se je močno spremenila njegova višina, dolžina njegovih nog, število

Mihailo Marić: ZA KULISAMI EMIGRACIJE TRIJE BEGUNCI

Se več, zakonski predpisi o proceduri za pridobitev naslova »emigrant« oziroma za pridobitev statusa »politični azil« v Zvezni republiki Nemčiji upoštevajo tudi na novo izmišljeni dokaz: »nevarnost pred preganjanjem«. Dokaz za to pa je — včlanjenje v kakšno emigrantsko organizacijo! Zadevo komentira tudi brošura, tiskana v ZRN, ki sem jo prinesel iz Nürnberga in v kateri piše: »Potemtakem je pristop v kakšno antikomunistično emigrantsko organizacijo in razvijanje politične dejavnosti v njej tudi lahko priznan kot razlog za pridobitev političnega azila, vendar s pogojem, da prizadeta oseba dokaže, da tega ni storila samo zato, da bi dobila politični azil, marveč iz političnega prepričanja.«

Torej: čimprej se včlanite v emigrantsko organizacijo, pa boste dobili status »azila« in naziv »emigrant«.

Taboriščne oblasti podpirajo delo emigrantskih organizacij in silijo emigrante, naj se včlanijo v skupine pobeglih vojnihi zlo-

čincev in kvistlingov iz časov okupacije in hitlerjevskega Tretjega rajha.

Vohuni, ali pa bodo vohunili za teboj!

Nenad Petrović je podrobnejše seznanjanje z emigrantskimi skupinami preložil na kasneje, zakaj šlo je za njegov »biti ali ne biti«. Rešiti je namreč moral uganke, ki mu jo je bil zastavil »Debeli Bavarec«, eden izmed šefov Zirnordflagerja. No, rešil jo je tako, kakor sva se bila domenila v moji hotelski sobi v Nürnbergu.

»Vlado, Drago in Ilija, mladeniči iz Bosanskega Broda, ki so z menoj vred pobegnili iz Italije v Francijo in pozneje sami v Nemčijo, so me našli, brž ko so prišli v Zirnordflager,« mi je pozneje pripovedoval Nenad. »Tarnali so, ker niso vedeli, kako se bo vse končalo. Eden izmed njih mi je rekel, da je bil norec, ker je poslušal druga dva, tako da ni šel v vojsko, marveč je pobegnil čez mejo. Povedal je tudi, da je pregovoril tovariša, naj ne

strgata jugoslovanskega potnega lista. Dokumente so pustili v železniški garderobi v Zirnordflu, zakaj prav bi jim prišli, če bi se nenadoma morali vrniti v Jugoslavijo.«

Neki Beograjec je vprašal Nenada, kako bi pobegnil iz taborišča, se nekje zaposlil, služil nekaj denarja, potem pa se vrnil v domovino in odprl delavnico v okolici Beograda. Večina mladih ljudi se je čudila, ko se je znašla v taborišču »med bando«. Eden izmed njih ni prikrival svojega prezira do Mike Kalica, nekdanjega domobranca, ki se je nenehno na vsa usta hvalil zaradi ran, ki jih je bil dobil v bojih s partizani. Tistemu mladeniču je oče padel v partizanih in zdaj mu je bilo hudo, ker se je znašel med tistimi, ki so mu bili ubili očeta.

»Debeli Bavarec« je zadovoljen

Tako je Nenad Petrović »zbral« peterico: Draga, Vlada in Ilijo, Beograjčana in sina padlega partizana. Sklenil je, da jih »izda« taboriščni upravi. Druge izbire ni imel, moral je postati vohun. Menila sta, da je to najbolje, če hoče še naprej prodreti v emigrantske organizacije.

Sedmega dne se je naš sodelavec oglašil v »Pisarni 101«.

»Kaj bo novega, gospod?« je mrko vprašal »Debeli Bavarec«.

Petrović je začel govoriti, kolikšne težave je imel, ko je skušal ugoditi Bavarčevi želji, toda Nemec ga je naglo prekinil:

»Also, ja oder nein?« (»Torej, da ali ne?«)

»Da, da... gospod! Imel sem srečo in našel sem natanko pet ljudi. Mislim, da jih bo pozneje še več.«

Šef »Pisarne 101« je takoj odločil prevajalca, sedel in v dokaj dobri francoski rekel: »Najprej povejte, za kaj gre, potem pa, kako ste to izvedli.«

Petrović je dejal, da so mladeniči iz Bosanskega Broda skrili potne liste v garderobi železniške postaje, ključ omarice pa ima eden izmed njih v podlogi čepice. V taborišču niso priznali, da imajo potne liste, marveč so rekli, da so ilegalno pobegnili iz Jugoslavije. Potem: dva Jugoslovana se ne nameravata izseliti v Avstralijo, kot sta bila izjavila, marveč bi rada ostala v Nemčiji.

Bavarec je bil zadovoljen. Vendar je le rekel:

Anwanderer-Beratungstelle des St. Raphael's-Vereins e.V.

im Caritasverband für das Bistum Münster
Städt. evangelische evangelische Beratungsstelle

44 Münster (Westf.), den 21. 1. 1968
Bund 28 - Tel. 43646

Herrn
Nenad Petrovic
44 Münster/Westf.,
Grevenstr. 179, Bl. 17

Bitte: Auswanderung nach Kanada
Verbindung halten.
Für eine baldige Antwort oder Besuch in unser Büro
würden wir Ihnen sehr dankbar.

Mit freundlichen Grüßen
St. Raphael's-Verein Münster

TAKO IMENOVANA ČLOVEKOLJUBNA ORGANIZACIJA »CARITASVERBAND« POSREDUJE PRI IZSELTIVAH EMIGRANTOV IN JIH POSILJA — V VIETNAM. NA SLIKI JE FOTOKOPPIJA »CARITASVERBANDA«, POSLANA NENADU PETROVICU

»Preveril bom! Če je vse res, potem vam bom zaupal, gospod.«

Peterica se vrne domov

Preden je naš »prostovoljni emigrant« odšel iz »Pisarne 101«, ga je pretresel človek, ki so mu rekli »Herr Sturmman«:

»Kaj menite, gospod, zakaj so spravili potne liste?«

»Zato, Herr Sturmman, da bi morda odpotovali v Francijo, od koder so prišli, ali pa kar domov v Jugoslavijo.«

»To zadovoljstvo jim bom tudi pripravil,« je rekel »Debeli Bavarec«. »Odleteli bodo domov.«

Vrnitev tiste peterice, ki jih emigracija še ni izpridila, je bila še najboljša rešitev. Uprava taborišča je delovala zelo učinkovito. Preiskali so veliko skupino taboriščnikov, pri trojici iz Bosanskega Broda so našli ključ garderobne omarice, dobili potne liste, kar je bil zelo dober dokaz za prvi del Nenadove »izpovedi«. Zato so mu verjeli tudi tisto, kar je povedal o drugih dveh. Vseh pet mladeničev so v policijskem spremstvu poslali na letališče.

Drago, Vlado in Ilija so v začetku leta 1968 že odslužili vojaške, druga dva pa sta se takoj zaposlila. »Debeli Bavarec« v Zirnordflagerju je bil zadovoljen, ker je dobil dobre- ga vohuna.

»Zdaj sem namesto tolmačar«

Po tistem sem takoj pisal Nenadu, naj bo previdnejši, kadar ima opraviti z »Debelim Bavarcem«. Verjetno ga bo še preizkušal, zato je najbolje, da se čimprej spravi iz Zirnordflagerja. Kmalu pa mi je pisal: »Debeli gospod in jaz sva postala prijatelja. Rad me sprejema in prosi me, naj mu pripovedujem svoje »vtise«. Te dni bo šlo domov še nekaj ljudi: tako kot prva peterica.«

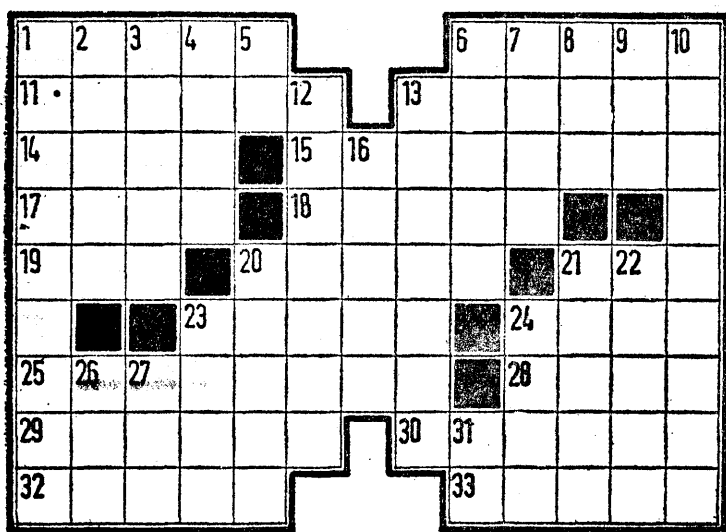
Sklepal sem, da je Nenad »poslal« domov samo takšne ljudi, ki so se znašli v težavah in ki jim je bilo žal, ker so pobegnili iz domovine. Saj bi sicer zašli v izprijene emigrantske organizacije, morda bi prišli v Tujsko legijo, britansko vojsko ali celo v Vietnam. Vendar se Nenad ni smel prenehati v svoji igri z »Debelim Bavarcem«, zakaj premeteni policaj bi nekega dne lahko spregledal svojega »vohuna«. Kazalo je že, da je igre konec, ko se je nenadoma pokazala nova možnost: Bavarec tolmač, neki plešasti stavec, je bil nekakšen inšpektor taboriščnega ekonomata. Nadzoroval je delitve hrane med bloke in tako se je dostikrat pripetilo, da je delal ravno tedaj, ko je bil potreben sefu kot prevajalec iz srbohrvaščine v nemščino.

(Nadaljevanje prihodnjic)

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. prebivalka pokrajine Brda, 6. partizanski ime narodnega heroja Franca Vresa, komandirja čete, padel s Pohorskim bataljonom januarja 1943, 11. vodja tajnega tečaja na kliničnem oddelku ljubljanske bolnišnice, ki je bil začetek partizanske sanitete (dr.

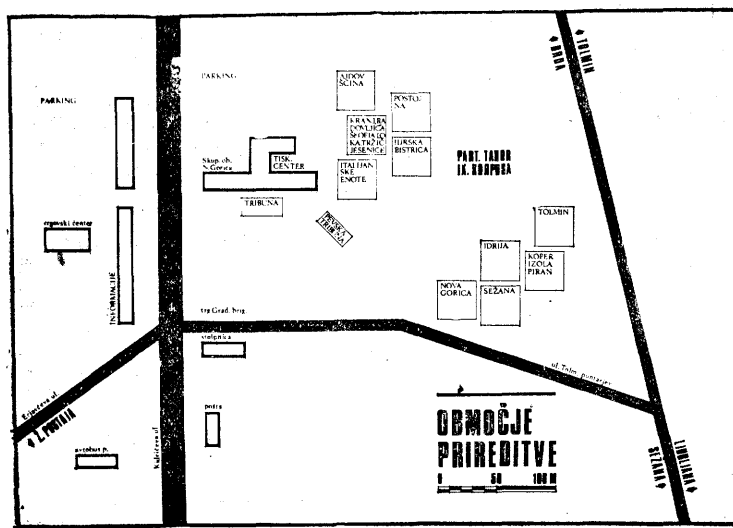
Božidar), 13. tanke pločevinaste plošče, 14. prvi rimski založnik (Tit Pomponij), 15. kemična aluminijeva spojina, 17. kovinska vrvi, 18. razvol, trajanje, 19. ime ruske baletke Pavlove, 20. srbohrvaško ime za svet npr. izvršni svet, 21. medmet, ki ga je uporabil Krjavelj, ko je vi-

prstov, okostnica lobanje in sestava zob. Po vseh teh spremembah se je razvil konj, kakršen živi danes, konj, ki ima na vsaki nogi po en sam prst, obložen z močno roženino — kopito. In prav po kopitu je ta skupina sesalcev v sistematiki dobila ime: kopitarji.

Naše listnato drevje zgubi listje vsako jesen, medtem ko zadrži igličevje iglice tudi po več let. Borove iglice ostanejo na vejah 3 do 4 leta, smrekove iglice 5 do 9 let, na jelkah pa celo do 15 let. Limonovo in fikusovo listje odpade po 2 ali 3 letih. Najtrajnejše listje ima južnoafriška rastlina velvicija: njeno listje živi tako dolgo kakor sama rastlina — sto let.

»TV 15« izhaja vsak teden — Izdaja ga Predsedstvo Zveze združenih borcev NOV Slovenije — Zavod »Borec« Ljubljana Beethovnova 10 — Tisk in klisje pri CZF Ljudska pravica Ljubljana Kopitarjeva 2 — Lisi ureja uredniški odbor — Letna naročnina 1800 dinarjev oziroma 18 N-din — Posamezna številka stane 40 din oziroma 40 N-par. Za inozemstvo stane »TV 15« 30 N-din — Naročnike pošljite na naslov: Uprava »TV 15« Ljubljana Beethovnova 10, pritrilje, o predali 598-XI ali na čekovni račun pri Narodni banki 501-8-29 — Telefonske številke: Glavni in odgovorni urednik 21-901, tajništvo in novinarji 22-313, uprava 22-607 — Rokopisov ne vračamo

Udeležencem proslave v Novi Gorici

Spričo velikega števila motornih vozil, ki bodo pripeljala udeležence proslave, bo potrebna v prometu popolna disciplina. Vozniki bodo morali dosledno upoštevati prometne znake in se ravnati po določilih miličnikov, ki bodo urejali promet, ker bodo na ta način hitreje in varneje prispeli do parkirnih prostorov.

Parkirni prostori so že urejeni. Da bodo ti pravilno in enakomerno zasedeni in da bo promet porazdeljen sorazmerno na vse vpadnice, bodo miličniki takole usmerjali promet:

1. iz smeri Ljubljane: na križišču na Ajševici del vozil po kromberški cesti, drugi del pa skozi Rožno dolino in predor pod Panovcem v Novo Gorico;
2. iz smeri Sežana: v Rožni dolini vsa vozila po cesti čez Pristavo v Novo Gorico;
3. iz toliminske smeri: vsa vozila obrnejo v Solkanu po ulici IX. korpusa na določena parkirnišča. Transzitna vozila bodo usmerjena po Vojkovi ulici.

Voznikom, ki bodo prišli iz ljubljanske smeri, priporočamo, naj bi v Kalcah zavili proti Idriji in nato skozi Godovič—Črni vrh in Col v Ajdovščino in Novo Gorico. Ta cesta

bo do proslave v celoti urejena in asfaltirana.

Zaradi boljše orientacije borcev, ki se bodo udeležili proslave ob 25. obletnici vseljudske vstaje na Primorskem v Novi Gorici dne 15. septembra 1968, dajemo naslednja navodila:

Vzhodno od slavnostnega prostora pred zgradbo skupščine

Domicilna občina
Nova Gorica

Sežana
Koper, Izola, Piran

Idrija
Tolmin

Italijanske enote

Ilirska Bistrica
Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Jesenice in Trzin

Postojna
Ajdovščina

Vojške enote

- Brigada »Ivana Gradnika«
- I. prekomorska brigada
- II. brigada VDV
- Briško-beneški odred
- Brigada »Srečka Kosovel«
- Južno-primorski odred
- II. prekomorska brigada
- Brigada Trstina d'Asalto
- Letalci — prekomorci
- Istrski odred
- Slovenski partizanski pomorščaki
- Brigada »Janka Premrla-Vojka«
- Artilerijska brigada IX. korpusa
- Brigada »Simona Gregorčič«
- Idrijsko-tolminski odred
- Divizija »Garibaldi Natisone«
- Brigada »Bruno Buozzi«
- Brigada »Guido Piccinelli«
- Brigada »Antonio Gramsci«

- III. prekomorska brigada
- Brigada »France Prešeren«
- Jeseniško-bohinjski odred
- Škofjeloški odred
- Gorenjski odred
- Kokrški odred
- Cankarjev bataljon
- Artilerijci in tankisti — prekomorci
- Bazoviška brigada
- Kurirji
- IV. prekomorska brigada

Tabori domicilnih občin in imena vojaških enot bodo označena s posebnimi tablicami.

Vsi tisti borci, ki niso razvrščeni po domicilnih enotah (zaščitni bataljon IX. korpusa, minerski vod, saniteta, ilegalci itd.) naj se pridružijo enoti, v kateri so bili vključeni prej ali pozneje, ali pa v domicilno občino.

Partizanske enote se na osrednjem prireditvenem prostoru in tudi v taboru ne bodo postrojile in se ne bodo predstavile v celoti. Odredi in brigade IX. korpusa, italijanske enote ter prekomorske brigade bodo s svojimi zastopniki in z bojnimi ali domicilnimi zastavami razporejeni pred glavno tribuno. Zastopstvo je sestavljeno iz 3 borcev in 3 mladincev. Mladince je potrebno določiti sporazumno z občinskimi komitejem mladine in z oddeki za narodno obrambo pri skupščini. Zastopniki borcev so lahko oblečeni v dostojne partizanske uni-

forme ali pa v civilu, medtem ko morajo biti mladinci obvezno v oblekah predvojaške vzgoje. Vse partizanske enote Slovenije bodo na slavnostni tribuni zastopane s 3-člansko delegacijo. Partizanske enote same določijo delegacije, ki bodo zastopale svojo domicilno enoto na proslavi 15. septembra v Novi Gorici.

Vsem borcev, borkam in aktivistom odbor priporoča, da imajo pripet odlikovanja ali vsaj vrvice odlikovanj. Namen partizanskega srečanja v Novi Gorici je tudi v tem, da se borcev, borkam in ilegalcem podelijo spominske značke in pesniška zbirka Mateja Bora »Previ-

harimo viharje«.

Navedeno zbirko, vezano v moder ovitek, in spominske značke, ki so oštevilčene od 1 do 10.000, prejmejo borci brezplačno. Značke in pesniške zbirke bodo prejeli borci, borkerke in ilegalci — udeleženci proslave po domicilnih enotah v »Taboru IX. korpusa in prekomor-

skih brigad« v Novi Gorici.

Po prihodu v Novo Gorico naj se borci takoj javijo svoji domicilni enoti.

Po osrednji proslavi se bodo borci in ostali zbrali v svojih enotah po domicilnih občinah, kjer jim bodo vodstva organizirala kulturno-zabavni program.

